

De Vriendenkring

Maandblad van het Religieus Genootschap der Vrienden (Quakers)

www.Quakers.nu

86e jaargang nr. 4

april 2015

Earth Quaker Action Team in de strijd tegen een voormalige Quakerbank in Ohio VS. Zie blz 6

De Vriendenkring

ISSN: 0167 – 3807

Maandblad van het Religieus Genootschap der Vrienden (Quakers)

Minimum Abonnementsprijs:

Nederland €23,00 per jaar (per 1 januari 2016: €25,00)

Europa €29,00 per jaar (per 1 januari wordt dit verhoogd)

Wereldwijd €34,00 per jaar

Wil je meehelpen om alle kosten te dekken dan willen we je vriendelijk vragen of je bereid bent om €25,00 of meer per jaar te betalen. Bankrek. NL25 INGB 0000 009270 t.n.v. Maandblad De Vriendenkring te Ulvenhout.

De portiekosten voor Europa en de rest van de wereld zijn gelijk getrokken en bedragen €3,45 per poststuk tussen 50 en 100 gram. De minimum abonnementsprijs voor buitenland moeten we tot onze spijt per 1 jan 2016 verhogen. Voor buitenlandse abonnees geldt het IBAN: NL25INGB0000009270 en het BIC:INGBNL2A Nieuwe abonnees en adreswijzigingen doorgeven aan Corien van Garderen coriegarde@ziggo.nl of schriftelijk: Withof 4 - 4851 CL Ulvenhout

Redactieadres: Sytse Tjallingii Zwolle, 038-4608461/0640030923

E-mail adressen:

Redactie (kopij en inlichtingen)

vriendenkringredactie@gmail.com

Administratie

coriegarde@ziggo.nl

Verzending, Vormgeving en Financiën

dickkamma@ziggo.nl

Eindredactie Sytse Tjallingii

[syitsemarlies@gmail.com](mailto:sytsemarlies@gmail.com)

Vaste medewerkers:

Hylkia Nieuwerth (correctie), Wils 't Hart (kopij) Dick Kamminga (lay-out, verzending) Sytse Tjallingii (hoofd/eindredactie), Corien van Garderen (administratie). Martin Touwen (plaatsvervangend eindredactie)

Voor abonnees met gezichts- of leesproblemen was er een gesproken versie van De Vriendenkring. Als je hier behoefte aan hebt neem dan contact op met de redactie.

Kopij voor De Vriendenkring is heel erg welkom!

Zie ook de tips en aanwijzingen voor auteurs op:

<http://Quakers.nu/nl/Vriendenkring/Tips%20%20voor%20Auteurs>

Sluitingstermijn kopij: 15e van iedere maand, tenzij anders afgesproken.

Maandblad van het Religieus Genootschap der Vrienden (Quakers)

De Vriendenkring op papier staat De Vriendenkring in kleur op de website, waar je nog een schat aan aanvullende en actuele informatie over de Quakers vindt.

Bezoek daarom geregeld onze internet site:

www.Quakers.nu

Er komen 1237 bezoekers per week op onze website

In dit nummer:

Van de redactie	4
Uit Louise's La: Wat je doet laat zien wat je geloofd.....	5
“Ons Vredesgetuigenis in de 21 ^e eeuw”. Algemene Vergadering	6
Earth Quaker Action Team.....	7
Dat er licht mag zijn!.....	9
Op weg naar Emmaüs	10
QCEA en 'Responsibility to Protect' (R2P)	12
De put	14
In Memoriam Anita Wuyts.....	15
Boekbespreking: 'A Precariat Charter'	17
Het Woord.....	19
De zeven koninkrijken en de verborgen bron (2).....	20
Zendbrief uit Zwitserland.....	25
Oproep aan ons Geweten	28
Interview met Frits ter Kuile (2).....	30
Pelgrimage van gerechtigheid en vrede	35
Handen wassen in onschuld.....	37
So many paths.....	39
Boekbespreking Ga je eigen weg	40
Mijn natuurlijke moestuin.....	41
Quakers in stripvorm	44
Handen en Voeten	45
Zingen: Rainbow Circle en Open Your Heart.....	46
Waar zijn Quakerbijeenkomsten?	47
Vrienden in het hele land	48

50 jaar na de demonstratie in Selma geleid door Martin Luther King; President Barack Obama, holding hands with Amelia Boynton, as they and the first family and others including Rep. John Lewis, D-Ga, left of Obama, walk across the Edmund Pettus Bridge in Selma, Ala. , Saturday, March 7, 2015.

Van de redactie

Er gebeuren mooie dingen in ons Genootschap. We komen bij elkaar om stil te zijn, te zoeken naar wat ten diepste ons beweegt. We vertellen over onze betrokkenheid bij wat er dichtbij en minder dichtbij gebeurt. Er zijn veel conflicten in de wereld en we zoeken ook in de stilte naar wegen om aan een oplossing bij te dragen, beseffend dat wat ieder afzonderlijk doet al van grote betekenis is.

Ik zag de film Selma. Het aangrijpende verhaal van Martin Luther King die een historische strijd aanging om stemrecht te garanderen voor alle mensen in Amerika. In 1965, ruim een eeuw na de Amerikaanse Burgeroorlog, barsten in de staat Alabama protesten los. De Afro-Amerikaanse bevolking eist stemrecht voor minderheden. De spanningen lopen hoog op na het brute neerslaan van een geweldloze protestmars. Onder leiding van Martin Luther King ontstaat één van de grootste protestmarsen ooit. Een paar maanden later introduceert president Johnson een nieuwe wet, nadat hij door geweldloze protestmarsen zo sterk onder druk gezet werd. In deze wet wordt gelijkheid van stemrecht vastgelegd en onder federale controle afgedwongen op het racisme in. Het meest indrukwekkend voor mij was dat King aan het hoofd van een protestmars in Selma knielde om in stilte te voelen wat hij moest doen. Hij besloot om, tegen de wens in van velen, die met hem meeliepen, terug te gaan. Moedig en indrukwekkend de verzoening zoekend. Nu, vandaag de dag, ook weer de strijd tegen racisme en haat tegen bepaalde religieuze stromingen veel in het nieuws komen, is het goed te beseffen dat ieder van ons bij kan dragen aan verzoening en vrede.

In deze Vriendenkring zowel veel artikelen over de kracht van de stilte. Er is ook veel te lezen over de directe gevolgen van de inspiratie uit de stilte voor actief handelen om aan een rechtvaardiger en klimaatveiliger wereld bij te dragen, ook in de heel directe omgeving.

Nog een bericht wat me inspireerde: Het studentenpastoraat heeft een grote groep studenten weten aan te spreken om bij het nieuwe asielzoekerscentrum te helpen als vrijwilliger. Op een informatieavond kwamen er 180 studenten, terwijl er maar 50 verwacht werden. Het is belangrijk om te focussen op de positieve ontwikkelingen en ons te laten inspireren vanuit de stilte.

Ik wens jullie toe om ook bij het lezen van deze Vriendenkring jezelf te waarderen voor alles wat je al doet voor vrede en gerechtigheid in je directe omgeving en voor de wereld waarin we leven.

Sytse Tjallingii (redactie)

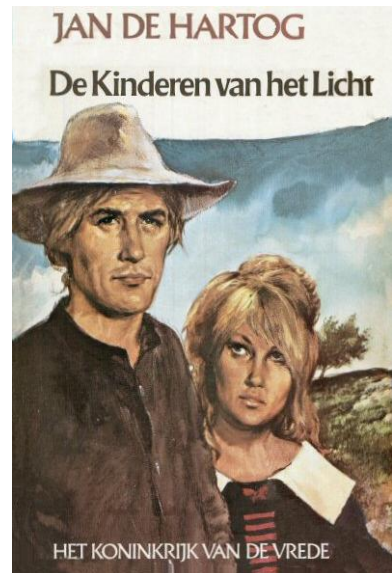
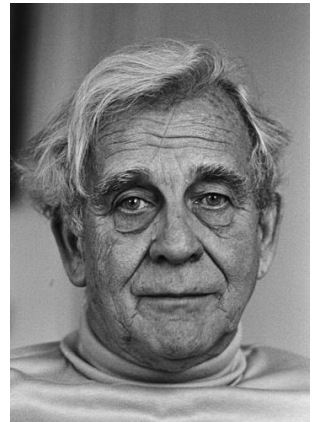
Uit Louise's La: Wat je doet laat zien wat je geloofd

Jan de Hartog (1961)

"Ik kwam op een gegeven moment tot de conclusie dat het allemaal draaide om de brief van Jakobus (2:18), waarin hij zegt dat het geloof zonder werken niets is en: 'toon mij uw werken en ik zal u zeggen wat uw geloof is.' Het vormt de essentie van het geloof van de Quakers."

Jan de Hartog schreef dit nadat hij zijn moeder verzorgd had tot haar overlijden, zijn moeder was in het geheim Quaker geworden.

Jan de Hartog (1914–2002) Quaker en Nederlands schrijver o.a. van de vierdelige serie 'Het Koninkrijk van de Vrede' met 'De Kinderen van het Licht', 'Het Heilig Experiment', 'Het uitverkoren Volk' en 'De Oorlog van het Lam' waarin op een spannende wijze de geschiedenis van de Quakers wordt verteld.

In de rubriek "Uit Louise's La" publiceren we gedachten, gedichten en andere teksten die U en ons hebben getroffen. De titel komt voort uit de gewoonte van Louise Arriëns Kappers om knipsels van teksten, die haar troffen in een laatje op te bergen met de bedoeling daar ooit nog eens iets mee te gaan doen. Uit deze teksten zijn destijds door Sophia Gregorius een aantal losbladige bundeltjes met de bovengenoemde titel gemaakt voor gebruik tijdens de wijdingssamenkomst. De huidige rubriek is in haar nagedachtenis

“Ons Vredesgetuigenis in de 21^e eeuw”.

Algemene Vergadering van 29 tot 31 mei Bennekom.

*door Marlies Tjallingii, schrijver Nederlandse Jaarvergadering en
Frits Nieuwerth van den Akker, schrijver Voorbereidings Commissie Algemene Vergadering*

We kregen een geweldige respons op de vragen die we stuurden over hoe we aan of voor vrede werken. De antwoorden varieerden van werken op internationaal, nationaal, lokaal en individueel niveau. We willen op de AV kijken hoe deze niveaus met elkaar samen hangen en hoe we als Vrienden elkaar kunnen inspireren tot het werken aan vrede vanuit onze Quaker inspiratie.

Op vrijdagavond willen we enkele Vrienden uit nodigen om iets te vertellen over hun manier van werken aan vrede, waarbij we alle niveaus aan bod willen laten komen: individueel, lokaal, nationaal en internationaal. In basisgroepen zullen we dan verder gaan met het onderwerp. Als je nog eens het Vredesgetuigenis wilt lezen dan kun je Leven uit het Innerlijk Licht hierop naslaan. We willen tijdens de AV Vrede vorm geven op allerlei manieren. Laat je verrassen tijdens het weekend hoe we dat vorm geven.

Voor de kinderen hebben we ook bedacht dat het spannend is om te zien hoe de slang en de hagedis die elkaars vijanden zijn omdat de een de ander opeet, toch de beste vrienden worden. Tja hoe doen ze dat? Genoeg om mee aan de gang te gaan.

We hopen dat we aan het eind van de AV allemaal met een eigen stap in de richting van meer Vrede naar huis gaan en dat we die Vrede alvast zelf hebben ervaren door als Vrienden bij elkaar te zijn!! Allemaal heel welkom, geef je gauw op zodat we weten wie er komen.

Earth Quaker Action Team.

Quakers in Ohio US dwingen Bank om te stoppen met investeringen in weghalen van een bergtop

ingezonden door Karin Herrebout, vertaling Sytse Tjallingii

Vandaag 2 maart 2015 heeft de PNC Bank (een voormalige Quakerbank) aangekondigd dat het buigt voor de druk van Quaker milieuactivisten. De PNC bank zal de financiering van de bergtopverwijdering voor de mijnbouw in de Appalachen beperken. Deze verschuiving van het beleid van de bank staat in haar Verslag van 2015 over Maatschappelijke Verantwoordelijkheid. Het betekent dat de PNC Bank effectief zal ophouden met haar investering in deze controversiële praktijk.

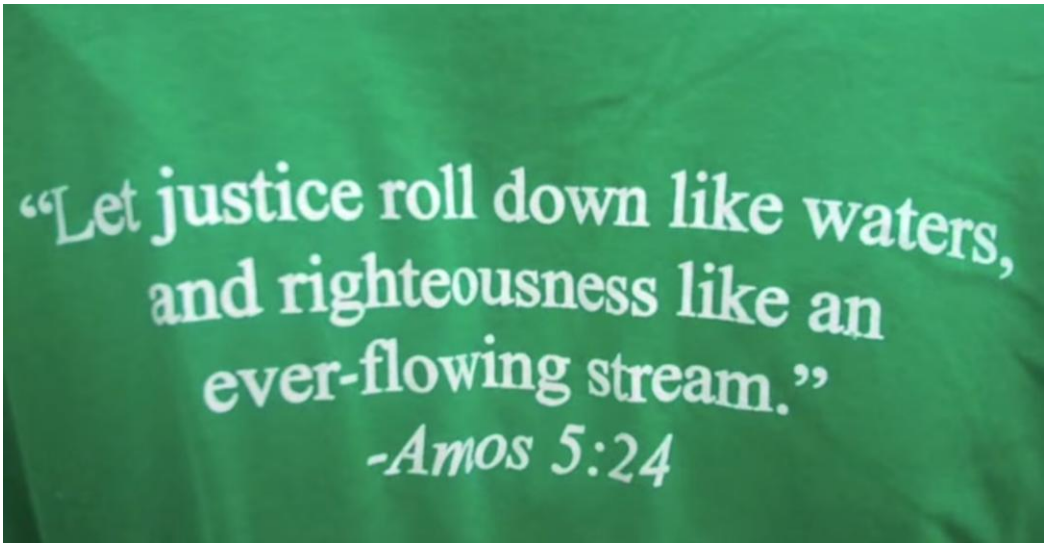
In 2012 financierde de PNC Bank een aantal mijnbouw ondernemingen (Alpha Natural Resources, Arch Coal, Pittsburgh, en Patriot Coal), die samen verantwoordelijk waren voor bijna de helft (44,97%) van de Appalachian bergtopverwijdering productie. De totale investering van de PNC Bank was \$ 687.500.000 voor dat jaar.

Opgeblazen bergtoppen in de Appalachian Mountains, voor de kolenindustrie

De basisgroep die de leiding heeft bij de acties voor het nieuwe beleid van de PNC Bank, Aearth Quaker Action Team (EQAT), ziet de verandering als een belangrijke verschuiving van het beleid van de zevende grootste Amerikaanse bank. "Toen we met onze campagne begonnen in 2010, heeft de PNC Bank geprobeerd om ons te paaien met holle frasen. Het is goed om te zien dat PNC Bank nu betekenisvolle stappen neemt." zegt Matthew Armstead, coördinator voor EQAT. "Sinds deze verschuiving gebeurde vanwege externe druk, moet het voor iedereen duidelijk zijn geworden dat de kracht van verandering ligt bij gewone burger activisten."

Bergtopverwijdering is al lange tijd bekritiseerd vanwege zijn negatieve milieu- en gezondheidseffecten. In dit proces wordt steenkool verkregen door het opblazen van de top van een berg. De overblijfselen worden gedumpt in rivieren en valleien. De verontreinigingen uit de dynamiet blijven in de lucht hangen. Het slib en het residu van dit proces vergiften het water. Wetenschappers waarschuwen voor de gevolgen van het verbranden van vuile kolen voor het versnellen van de wereldwijde klimaatverandering.

"Laat het rechtvaardigheid regenen als water en gerechtigheid als een eeuwig stromende rivier." Amos 5:24

Dat er licht mag zijn!

ingezonden door Wils 't Hart

*Licht in onze ogen,
dat wij elkaar zullen zien, steeds opnieuw*

*Licht in onze harten,
dat wij ruimte scheppen, plaats maken voor velen.*

*Licht in onze gedachten,
Dat wij komen tot nadenken en eerlijke besluiten.*

*Licht in onze huizen,
dat er vriendschap en gastvrijheid zullen heersen.*

*Licht op onze wegen,
dat wij niet dwalen en voor elkaar een doolhof zijn.*

Als je licht uitdeelt, wordt het niet minder maar meer!

Op weg naar Emmaüs

ingezonden door Jan Ramaker Uit "Woord voor Woord" van Karel Eijkman

Ze zeiden niets tegen elkaar. Ze wilden weg zijn uit Jeruzalem. Ze waren op weg naar hun dorpje Emmaüs. De één heette Kleopas, de andere heette Lucas. Ze liepen langzaam.

Een andere man haalde ze in. "Ook in Jeruzalem geweest?" vroeg die. "Op weg naar huis?" Maar ze hadden geen zin in praten. Ze hielden hun mond dicht. "Wat is er toch?" vroeg die ander weer. "Waarom zijn jullie zo droevig?" "Weet je het dan niet", mompelde Kleopas voor zich uit. "Heb je het dan niet gehoord daar in Jeruzalem? Jezus was daar, hij was onze vriend. We hadden allemaal, zo gehoopt dat hij ervoor zou zorgen dat het beter zou gaan dan nu, met die Romeinse soldaten. We dachten allemaal dat het best zou kunnen. Maar nu.

Hij is gewoon opgepakt. Ze hebben hem meegenomen naar de gevangenis. Daarna is hij weggebracht. Ze hebben hem gemeen doodgemaakt! Zo gaat het nu altijd. Altijd als er iemand is van wie je denkt dat hij het beste is voor de mensen. Dan merk je altijd dat die koning van ons dat niet wil. Die liet Jezus

ijskoud dood maken. Jezus, die zou pas echt een koning geweest kunnen zijn. Maar nu. Alles is afgelopen. Alles was voor niets." Toen zei die ander: "Maar die Jezus zelf, jullie vriend. Zou die willen dat je alleen maar droevig bleef?" "Waarom vraag je dat?" vroeg Kleopas. "We kunnen toch niets anders meer doen dan droevig naar huis gaan. Alles is afgelopen. We doen niets meer." "Is dat nu alles wat je over Jezus kan vertellen?" zei die man. "Heb je nou verder niets meer met Jezus te maken? Herinner jij je verder dan niets meer?" "Natuurlijk wel", zei Lucas. "Vertel op dan", zei de man. En Lucas ging vertellen. Hij vertelde wat er allemaal met de mensen kon gebeuren als Jezus

erbij was. Verdrietige mensen werden getroost, wanhopige mensen gingen weer hopen. Er waren zieke mensen geweest die zich weer beter gingen voelen. "Zulk soort dingen gebeurden altijd bij Jezus", zei Lucas. "Maar we zijn nu hier in mijn dorp. Kom bij ons eten. Ik wil nu nog meer praten. Eerst dacht ik, laat ik mijn mond maar houden en alles vergeten. Maar als je zo vraagt dan kan ik al die verhalen niet meer voor me houden." Zo gingen ze bij Lucas naar binnen. Lucas zorgde voor brood en wijn. Die man schonk de wijn voor ze in. De man zei: "Jullie hebben nu van Jezus verteld. Ik begrijp dat hij het meest lijkt op de soort koning waar de profeten in de bijbel het altijd over hebben. Als hij het is zal hij ook tegen jullie gezegd hebben: "Als jullie geloven dat het kan wat ik doe, dan helpt het." Dan kunnen jullie zelf ook op weg gaan om mensen te helpen. Dat kan door voor ze te zorgen, dat kan door met ze te praten, dat kan door verder te vertellen wat je van hem geleerd hebt." "Ja", zei Lucas, "zo is het; dat is waar!" "Hoe weet jij dat allemaal", vroeg Kleopas aan die man. "Wie ben jij eigenlijk?" "Dat doet er niet toe", zei die man. "Als je maar begrijpt wat ik zei. Dan kan ik weer verder gaan." en hij ging weg. Zomaar. Lucas en Kleopas bleven beduusd zitten. "Hij heeft gelijk", riep Lucas opeens. "We zitten hier maar te zitten. We moeten opstaan. We moeten naar Jeruzalem. Daar zijn de anderen, daar moeten we ook zijn. Kom op." En ze gingen half hollend terug. "Ik dacht", zei Lucas, "Jezus is dood. Dus alles is afgelopen. Maar het is helemaal niet afgelopen met Jezus. Het begint nu pas goed." "Die man," zei Kleopas, "Het was daarnet of Jezus er zelf was."

QCEA en 'Responsibility to Protect' (R2P)

door Peter van Leeuwen citerend uit de blogpost van Gordon Matthews

In 2005, kwamen de Verenigde Naties het 'Responsibility to Protect' overeen, een leer die elke staat de verantwoordelijkheid oplegt om al haar burgers te beschermen tegen massamoorden en de internationale gemeenschap de verantwoordelijkheid oplegt in te grijpen, als een land niet aan deze verplichtingen voldoet.

Na deze eerste tien jaar worden evaluaties verwacht, zowel van de VN als van NGO's.

Jennifer Welsh, adviseur van de secretaris-generaal van de VN over R2P, sprak onlangs in Brussel op een bijeenkomst van het 'Civil Society Dialog Network' (CSDN), waarin vertegenwoordigers van NGO's en academici in dialoog gaan met de Europese instituten (met name de buitenlandse dienst) om de rol van de EU in vredesopbouw te bevorderen.

Het aantal conflicten waar 'R2P' opspeelt is de laatste jaren aanzienlijk toegenomen. Er is ernstige kritiek op de uitvoering van R2P, in Libië en Syrië in het bijzonder. Zonder de toestemming van het betrokken land lijkt militair ingrijpen (van de Int. Gemeenschap) in de toekomst nauwelijks kans te maken.

R2P omvat:

- de verantwoordelijkheid om massale wreedheden, oorlogsmisdaden en genocide te voorkomen;
- de verantwoordelijkheid om te reageren, wanneer massale wreedheden of oorlogsmisdaden worden gepleegd; en
- de verantwoordelijkheid om de samenleving weer op te bouwen nadat massale wreedheden of oorlogsmisdaden zijn gepleegd.

Er is gelukkig internationaal consensus, dat vooral preventie van het grootste belang is. De OVSE (Organisatie voor Vrede en Veiligheid in Europa met 55 lid-landen) in het bijzonder speelt een constructieve rol in het voorkomen van gewelddadige conflicten binnen Europa. En de Raad van Europa (Straatsburg, 47 landen) heeft een belangrijke rol in onderricht en de verdediging van de mensenrechten in Europa. Beide organisaties omvatten landen van buiten de EU. Veel meer moet worden gedaan om de samenleving weer op te bouwen in de nasleep van gewelddadige conflicten. Zoals Quakers in Rwanda en Burundi belangrijk werk in trauma verwerking en verzoening verrichten, moet dit soort werk met verbroken gemeenschappen veel meer gemeengoed worden en internationale steun krijgen. Zonder verzoening zullen grieven door-etteren en de zaden van een volgende golf van geweld zaaien.

traumawerk in Burundi ondersteund door de Amerikaanse Quakerhulporganisatie AFSC

Er zijn grote verschillen van mening over de manier waarop de internationale gemeenschap moet reageren op massale wrede daden. Heel wat landen, met de VS, Frankrijk en het VK in de voorhoede, zien het antwoord al snel in militaire interventie. Andere landen, zoals Duitsland en de Scandinavische landen, zijn minder oorlogszuchtig. En Nederland ???

Er zal nog veel meer gedaan moeten worden om niet-militaire vormen van interventie te ontwikkelen en uit te proberen. Doeltreffende handhaving zou in veel situaties een enorm verschil maken. En steun moet worden gegeven aan initiatieven van maatschappelijke organisaties, zoals onderhandelingen over lokale wapenstilstanden in het door oorlog verscheurde Syrië. En vooral moet de internationale gemeenschap vermijden olie op het vuur van gewelddadige conflicten te gooien door militaire deelname of wapenleveranties. Een wapenembargo zou een effectieve preventieve maatregel kunnen zijn, mits ruim op voorhand van een potentieel conflict geïmplementeerd.

Met EPLO* pleit QCEA voor een belangrijke verschuiving van (financiële) middelen naar vredesopbouw en conflictpreventie; weg te halen bij het voorbereiden en uitvoeren van militaire interventie, die zo veel duurder en is altijd contraproductief.

* EPLO (European Peacebuilding Liaison Office) is een mede door QCEA opgerichte en geleide samenwerking van Europese vredesorganisaties, inmiddels uitgegroeid tot 32 leden uit 13 landen. Het eerder genoemde dialoognetwerk wordt voor de EU door EPLO gerund. Het was een grote stap vooruit, toen de EU in 2010 besepte dat het baat kon hebben bij kritische gesprekspartners zoals EPLO en dit dialoognetwerk oprichtte, waaraan ook andere experts uit het maatschappelijk middenveld deelnemen.

Voel je je betrokken bij deze vredeszaken, wordt dan lid van 'Vrienden voor Brussel' en doe of doneer mee!

(Hennie Jansen. tel. 0492-537991. e-mail: vvqrea@kpnplanet.nl)

De put

Nieuwsgierig vroeg een vrouw aan een kluisenaar wat voor nut het leven in stilte en meditatie had. De kluisenaar, die net een emmer water uit een diepe bron haalde, zei: 'Kijk eens in de bron. Wat zie je?' De vrouw tuurde naar het water en zei: 'Ik zie helemaal niets.' Na vijf minuten zei de kluisenaar: 'Kijk nu nog eens?'

De bezoeker zei opgetogen: 'Ik zie mezelf in de weerspiegeling!' 'Dat is de kracht van de stilte', legde de kluisenaar uit. 'Nu is het water rustiger en werkt het als een spiegel om jezelf te zien. Zo werkt meditatie ook.' Weer vijf minuten later keek de vrouw nogmaals in de bron: 'Nu zie ik de bodem van de bron!' 'Juist,' beaamde de kluisenaar, 'als je lang genoeg wacht en opgaat in stilte, kun je de grond van alles aanschouwen.'

In Memoriam Anita Wuyts

(1944 – 2015)

door Peter van Leeuwen m.m.v. Pieter Ketner

Een grote, internationale groep Vrienden was op 15 maart bijeen in Quakerhouse Brussel om in een wijdingssamenkomst Anita Wuyts te herdenken. Het viel mij op dat in de diverse dankbetuigingen Anita werd beschreven als een tegenwoordigheid, een zeer bescheiden persoon die niettemin geen twijfel leek te hebben in haar uitingen en waarvan men de aanwezigheid voelde. Toen maakte ik een verbinding met een passage van Anita die ik net gelezen

had: op haar allereerste jaarvergadering, in Nederland, had ze Dina van Dalftsen ontmoet en beschreef haar als een aanwezigheid die “WEET”, zoals Jung. Ik had dat gelezen in een boekje “Staan wij open voor nieuw licht?” dat ik sinds haar gelijknamige lezing voor de Algemene Vergadering in 1995 altijd met haar naam verbonden heb, als een leidraad aan mijzelf.

Anita groeide op in een heel protestants gezin midden in een heel katholiek België. Ze schrijft: In mijn familie was godsdienst de enige passie. Wat mijn ouders als het nieuwe licht ervoeren, was voor mijn grootouders pure ketterij waartegen jarenlang gevochten moest worden ter wille van de kleinkinderen.

Daarna begon een spirituele reis. In een interview dat Thea Droog in 2007 met Anita maakte, lezen we: 'Na de Middelbare school deed ik secretariaat-talen en trouwde een leraar Wetenschappen-aardrijkskunde. We kregen baby's en studeerden ondertussen theologie aan de Protestantse Faculteit in Brussel, waarna hij in het godsdienstonderwijs terecht kwam, ik thuis was en we samen C.G.Jung lezen en geïnteresseerd raakten in yoga, Ramakrishna, Gandhi, de Vedanta en de Schriften, Boedhisme en macrobiotisch kookten. Het waren de late jaren zestig en er heerste nog optimisme en openheid naar andere culturen. Haar spirituele evolutie maakt van Anita al in de zeventiger jaren een soort “universalistische Quaker” die steeds is doorgegaan met het openstaan voor nieuw licht.

Veel van de bijdragen in de herdenkingsamenkomst hadden betrekking op Anita's internationale werk: Allereerst dat ze vanaf de aanloop (1973) betrokken is geweest bij QCEA (in 1978 mede door haar opgericht en dat zij veel betekende voor ieder die daar mee te maken had. Vele jaren was zij vaste medewerker op het bureau. Onderschat dit niet! Anita heeft zelfs nog meegeschreven aan artikel 13 van het Verdrag van Amsterdam (1999), waarin verboden wordt minderheden te discrimineren op grond van religie, ras, nationaliteit of seksuele voorkeur. Een uiterst actueel thema in hedendaags Europa (zie ook haar publicatie uit 2004). Langdurig werken leidt tot veel ervaring. Zo werd Anita een constante factor voor QCEA, zoals ambtenaren het werk voortzetten terwijl ministers komen en gaan.

Van 2000-2006 was Anita de schrijver van FWCC- EMES (De Europa en Midden Oosten sectie van het wereldcomité van Vrienden). Ook was zij jaren lang de Schrijver van de Belgische & Luxemburgse Maandvergadering. Dichterbij, valt er nauwelijks een grensbijeenkomst te herinneren waarbij Anita niet aanwezig was.

China, in2005 bij een bezoek aan de Jietai tempel (戒台寺), ofte de "Altaar Tempel" voor boeddhistische discipline en ordinatie.

Daarnaast was zij in haar eentje de verbinding en brug tussen de Belgische en Nederlandse Vrienden. Zij was een graag geziene gast op onze Algemene Vergadering.

Anita was ook in haar eigen buurt betrokken. Zij hielp mee met het jaarlijkse muziekfestival Sfinx in Boechout (ten zuiden van Antwerpen) waar begrijpelijk steeds meer ensembles van ver weg werden uitgenodigd en wat inmiddels tot een wereldmuziek festival is uitgegroeid.

Als ik de rijkdom van haar kennis en ervaring nog eens nalees, bekruipt me een melancholie – wat jammer dat ik niet veel meer met Anita gesproken heb toen het nog kon.

Boekbespreking: 'A Precariat Charter'

door Tony Weekes, vertaling Els Ramaker

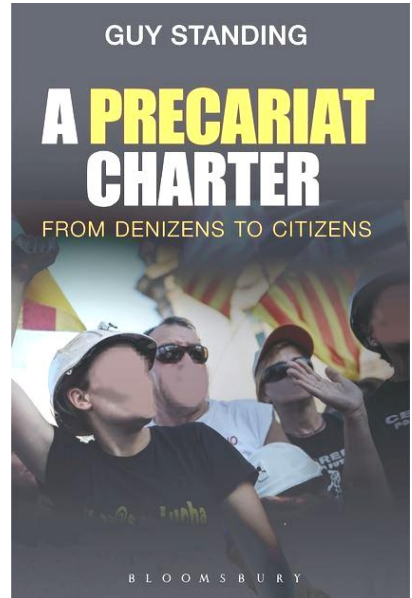
Het boek is geschreven door de Canadese Prof. Guy Standing. Het 'precariaat' is een nieuwe sociale klasse gevormd door mensen met onzekere werk en woon omstandigheden. “.... Wees niet bereid de dingen te accepteren zoals ze zijn, maar houd een allerte en bevragende geest. Probeer de oorzaken van sociale onrust, ongerechtigheid en angst te ontdekken en nieuwe punten van groei te onderscheiden in het sociale en economische leven. (uit Quaker Faith & Practice (23.01). Dit biedt ons een uitdaging.

Guy Standing biedt ons een manier om aan die uitdaging tegemoet te treden in zijn nieuwe boek A Precariat Charter

Het woord “precariat” verwijst naar een grote en groeiende groep mensen, die wereldwijd, in Standings eigen woorden: “..... leven met onzekere banen afgewisseld door periodes van werkeloosheid of inkrimping van werkgelegenheid.....en leven zonder verzekering, met onzekere behuizing en die moeilijk toegang hebben tot openbare voorzieningen”.

De groep die deel uitmaakt van dit “precariaat” is divers: jonge mensen, migranten, ouderen, de langdurig zieken of gehandicapten; zij zijn allemaal vertegenwoordigd. En ieder van ons, hoe zeker we ons op dit moment ook voelen, zou er zo maar bij kunnen gaan horen.

Deze mensen worden geconfronteerd met voortdurende onzekerheid betreffende de basale benodigdheden van behuizing en bijvoorbeeld volwaardig voedsel. Hun levens worden geplaagd door schulden en slechte gezondheid. Zij voelen zich machteloos en de consequentie is dat ze zich gemakkelijke laten verleiden door politieke extremisten om gelijksoortige groeperingen (als zij zelf) aan te wijzen als oorzaak van hun ellende. Het bestaan van dit “precariaat” en de aanwijsbare onwil van politici om tegemoet te komen aan de noden van deze groep mensen, vormen een serieuze bedreiging voor de schepping en rechtvaardige medemenselijke samenleving.

Dit boek is geschreven vanuit een diep en ongeconditioneerd mededogen. Guy Standing neemt duidelijk afstand van het triviale en conventionele. Hij neemt geen blad voor de mond wat betreft zijn afkeuring over waar het neo-liberale paradigma ons heeft gebracht. Hij kraakt de manier waarop de politiek en de media ons verdelen in “hard werkende belastingbetalers” en “steuntrekkers”.

Het boek kan het beste gezien worden als provocerend “denkstuk”. Houd dat in gedachten. Wordt wakker. Is dit de wereld die wij wensen? Kan er iets tegen gedaan worden? Ieder hoofdstuk behandelt een bepaald

thema. Het eerste hoofdstuk maakt een noodzakelijk onderscheid tussen “werk” en “een baan” (of betaalde diensten), een verwarring die overduidelijk prevaleert in het politieke debat. Dit hoofdstuk wijst ons ook op Rechten: sociaal, civiel, cultureel en economisch. Veel, zo niet alles, van wat de schrijver in gedachten heeft is al uitgedrukt in de Universele Declaratie van de Rechten van de Mens van 1948 – een document waarvan de aspiraties nu worden overschaduwed door vijf jaar van bezuiniging. Het tweede hoofdstuk geeft een korte socio-economische achtergrond van de periode sinds 1980: de opkomst (onder andere) van de globalisatie, het uitkleden van sociale solidariteit, De commodificatie* van het onderwijs. In deze tijd, een tijd van bezuiniging; en verdere groei van het precariaat.

** **Commodificatie** is het proces waarbij steeds meer aspecten van het menselijk handelen en de resultaten daarvan worden uitgedrukt in een geldwaarde in plaats van de intrinsieke of inherente waarde. Doordat goederen, diensten en denkbeelden een koopwaar(commodity) worden, krijgen menselijke relaties een steeds zakelijker karakter, wat zijn weerslag heeft op de samenleving.*

Het derde hoofdstuk geeft een opsomming, met commentaar, van de oorzaken en consequenties van de groei van het precariaat: de instabiliteit en onzekerheid van betaald werk; de groeiende niveaus van ongelijkheid; de

toenemende afhankelijkheid van overheidssubsidies; dakloosheid en persoonlijke schulden.

Het vierde hoofdstuk geeft tegenbewijzen van scheidsmuren creërend taalgebruik, zoals het onderscheid steuntrekker/harde werker dat zo dikwijls wordt gebruikt door politici en de media. Het herinnert ons eraan dat sociale gerechtigheid ecologische grenzen moet herkennen.

Hoofdstuk 5 beschrijft het Precariaat Handvest, een voorstel met negenentwintig grondregels, beginnend met een herdefinitie van werk als onderscheid van betaald dienstverband. Verdere grondregels als: de noodzaak van collectieve onderhandelingen, een eis om het verketteren van invaliden te stoppen en de noodzakelijkheid van een basis inkomen. Elk van deze principes is onderbouwd met overtuiging en compassie "A Precariat Charter" eindigt met een notitie van voorzichtig optimisme. Er is veel om over te debatteren. Opbouwend van mening verschillen is nuttig en wenselijk.

Tony Weekes is lid van de South Belfast Maandvergadering.

Het Woord

uit Hein Stufkens: 'Een woord in de wind'

De meester zei: het woord

is meestal overbodig.

Vraag voor je spreekt eerst:

is het nodig?

is het waar?

en kan ik het in liefde zeggen?

Anders zwijg je beter maar.

De zeven koninkrijken en de verborgen bron (2)

De Kwaker

rubriek voor de jeugd

vertaald door Jan Ramaker

illustraties van Irene Peters speciaal voor dit verhaal gemaakt

Toen ging Philoxenus terug naar het Grote Boek en las de zevende bladzijde. Daar stond te lezen: "Eén voor allen en allen voor één."

Daarna ging hij naar de koning en zei dat hij er zeker van was dat de koninkrijken moesten samenwerken om de bron te vinden en dat ze als ze hem eenmaal gevonden hadden hem ook met elkaar moesten delen.

"Maar veronderstel dat hij midden in ons eigen koninkrijk zou liggen, waarom zouden we hem dan met de anderen moeten delen?"

"Ik weet niet of ik alle redenen daarvoor ken," zei Philoxenus, "maar ik zal er u twee of drie geven. Ten eerste wat ik u al eerder vertelde: de andere koninkrijken hebben net zo hard water nodig als wijzelf. Een andere reden is dat als de bron in één van de andere koninkrijken gevonden zou worden wij graag zouden willen dat ze hem met ons zouden delen. Maar de belangrijkste reden is dat mijn hele studie van de geschiedenis mij doet geloven dat de bron verloren is gegaan omdat de koninkrijken de leer van het Grote Boek niet hebben gevolgd."

Nu was de koning erg op Philoxenus gesteld geraakt en langzamerhand was hij gaan geloven dat de jongen erg wijs was ondanks zijn jeugdige leeftijd. Daarom zei hij tegen hem: "Ik zal mijn raadsheren bijeen roepen en hen vertellen wat je gezegd hebt."

Toen de raadsheren bij elkaar waren gekomen en gehoord hadden over het grote Boek en over Philoxenus waren ze eerst erg kwaad. Ze zeiden dat zij en al hun landgenoten al jaren vochten om te voorkomen dat de bron eigendom van iemand anders zou worden en dat ze nu geen verraders van hun eigen koninkrijk konden worden.

"Maar jullie hebben de bron toch niet voor ons gevonden," zei de koning. Misschien zouden ze niet hebben toegegeven als het niet zo'n ontzettend moeilijk jaar geweest was. De vreemde schepen hadden veel minder water gebracht dan gebruikelijk en er waren delen van het koninkrijk, die werkelijk leden onder de schaarste. Daarom vonden de raadsheren dat alles beter was dan niets doen en ze gingen ermee akkoord dat de koning de andere zes koninkrijk zou uitnodigen om gezamenlijk naar de bron te zoeken.

Het zou te lang duren om te vertellen wat de brief van de koning in de andere koninkrijken teweegbracht. In het begin leek het zelfs of dit het begin van een nog ergere oorlog zou worden. Te stoppen met vechten over het

vraagstuk van het water was al erg genoeg, maar de belofte om als de bron gevonden was hem met de anderen te delen was nog moeilijker. Er waren een paar koningen die wel wilden beloven te stoppen met vechten, maar die niet bereid waren om te beloven het water te delen met de anderen.

"Als jullie dat doen kunnen jullie net zo goed niet bij elkaar komen," zei Philoxenus, " want als jullie dan het water vonden, zou dat alleen nog meer haat en nijd brengen." Tenslotte zagen ze in dat Philoxenus gelijk had en accepteerden ze zijn plan.

Hoe zouden ze beginnen? Nu wendden ze zich als vanzelfsprekend tot Philoxenus en die had een antwoord voor hen. "We hebben altijd aangenomen dat de meest waarschijnlijke plaats voor de bron het midden van het eiland is," zei hij. "Dat is de plaats waar alle koninkrijken samen komen en waar ook onze muren samenkomen. Laten we die muren afbreken op de plaats waar ze op elkaar aansluiten en daar naar de bron beginnen te zoeken."

Dat leverde grote opschudding op, want er waren koningen, die er sterk op tegen waren hun verdediging te verzwakken. Op die manier konden hun vijanden padoes hun land binnen trekken! "Maar als we met z'n allen aan het graven zijn," zei Philoxenus, "dan zijn er geen vijanden. En als we geen succes hebben kunnen de muren altijd weer opnieuw opgebouwd worden. Tenslotte stemden ze er al morrend mee in dat de muren in het midden van het eiland afgebroken zouden worden.

Iedere koning stuurde een groep werklieden met houwelen en koevoeten en hamers en beitels om het werk aan te pakken. Maar voordat ze dat konden doen, moesten ze eerst hele bergen beenderen en oude wapens wegruimen, die daar als gevolg van de jarenlange gevechten waren ontstaan. Daarna konden ze aan de muren zelf beginnen en toen die voldoende waren afgebroken verbaasden de werklieden zich er over dat de anderen er precies zo uitzagen als zijzelf.

*tenslotte stemden de zeven
koningen er al morrend er mee in*

Nu was er midden op het eiland een open plek ontstaan maar die was tot diep in de grond gevuld met cement en stenen. Hoe kon je op zo'n plaats nu naar water gaan graven?

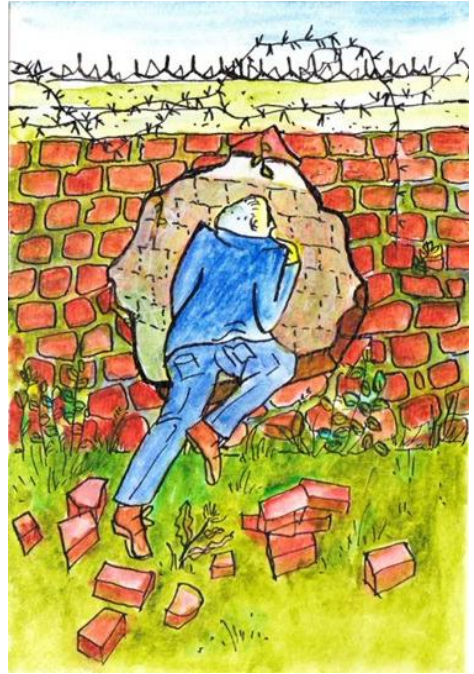
"We moeten doorgaan tot we al deze stenen hebben weggeruimd en de aarde weer kunnen zien," zei Philoxenus, "Laten we springstof halen en daarmee deze hindernissen opblazen."

De zeven koningen gaven hun toestemming en ieder van hen droeg springstof bij. Er werden diepe gaten in de steenmassa geboord en de explosieven werden daarin gedaan. Toen gingen de werklieden en de toeschouwers een heel eind achteruit. De lonten werden aangestoken en iedereen wachtte met spanning op het resultaat van de ontploffing. Maar

niemand was zo gespannen als Philoxenus. Hij had zich er zo voor ingespannen, bovendien was hij die muren zo gaan haten dat hij in zichzelf zei: "Dit is de grootste dag in mijn leven. Zelfs al vinden we geen water dan nog ben ik al tevreden als die fundamenteën van de muren in zo veel kleine stukjes worden opgeblazen dat ze niet meer herbouwd kunnen worden.

En toen toen ontplofte de springlading. De aarde schudde kilometers ver en de brokstukken vlogen in het rond. Het lawaai was adembenemend en toen het rustiger was geworden klonken opeens opgewonden kreten: "Kijk, kijk!.....". Hun ogen puilden haast uit hun hoofd, want daar midden tussen het puin steeg een zuil water hoog in de lucht. Een zuil van puur helder water, glinsterend in het zonlicht; kletterend en bruisend van vreugde in de verkregen vrijheid na zo'n lange gevangenschap. Daarna stroomde het water als een fontein naar alle kanten en de mensen dromden samen om te zien of het écht drinkwater was. Met kopjes en bekers, in hun handpalmen, in hoeden of wat ze maar konden bedenken om de kostbare vloeistof in te vervoeren namen de mensen het water mee naar huis.

Het viel de mensen direct op dat de bron zó precies in het midden van het eiland lag dat geen van de koningen kon zeggen dat het in zijn koninkrijk

het gat dat in de muur ontstond

lag. Daarom was er geen afgunst en ze hoefden er zelfs niet aan te denken dat ze hadden beloofd het water te zullen delen.

Maar er was één ding dat teleurstellend was: De mensen dachten dat het water wel uit de bron naar het lager gelegen land zou lopen, maar dat gebeurde niet ondanks de grote hoeveelheid water dat aan de bron ontsprong liep er geen druppel de bron uit. Toen Philoxenus dat zag moest hij diep nadenken. "Het water moet ergens heen stromen, " sprak hij tot zichzelf; "het kan niet in de bron achterblijven, dus moet het naar een plek stromen die we niet kunnen zien."

Toen hij nog wat langer had nagedacht vroeg hij de koningen of de muren nog wat verder weggebroken konden worden en zo nodig ook nog wat meer van de fundamenteën opgeblazen mochten worden om op die manier te kijken waar het water naar toe liep. "Het zou tenslotte," zei hij, "voor alle koninkrijken nuttig zijn als we het water niet zo ver vanaf de centrale bron hoefden te dragen."

De koningen, die dat in zagen gaven opdracht om een deel van de muren verder af te breken. Het resultaat bleek voor iedereen, behalve misschien Philoxenus, verrassend te zijn.

Toen ze het eerste stuk muur tot onderaan hadden afgebroken hoorden ze een geluid of er ergens water liep en toen ze ook de fundamenteën hadden weggebroken zagen ze een diep kanaal, dat onder de restanten van de muur verdween. Door dat kanaal stroomde het water uit de bron weg. De werklieden, die enthousiast waren geworden braken snel ook de stukken van de andere muren weg en, ja hoor, overal zagen ze hetzelfde: brede heldere stromen water.

"Wat kan dat nu betekenen?" vroegen de zeven koningen aan Philoxenus, "hoe heeft het water zich zo precies een weg gebaad onder onze muren?"

"Ik zal jullie vertellen wat het betekent," zei Philoxenus, "Het betekent dat jaren en jaren geleden de grenzen tussen de zeven koninkrijken gevormd werden door zeven prachtige rivieren, die gevoed werden door het water uit de bron. Toen de koningen hun grenzen wilden versterken, bouwden ze muren. Eerst nog langs de rivieren, maar later ook erover en dat ging net zo lang door tot niemand zich meer de rivieren en de bron herinnerde. Maar al die lange jaren stroomde daar het water.

De koningen en de volkeren van de zeven koninkrijken zorgen ervoor dat de muren tussen hen zo snel mogelijk werden afgebroken en de rivieren weer helemaal zichtbaar werden. Philoxenus groeide op tot een wijs man en hij mocht zorgen voor het Grote Boek waarin hij als jongen gestudeerd had. Toen hij heel oud geworden was en stierf werd er een groot standbeeld voor hem opgericht vlakbij de centrale bron en in het voetstuk waren de woorden gegraveerd, die hij zo vaak uit het Grote Boek had voorgelezen:

**Één voor allen,
en allen voor één!**

Zendbrief uit Zwitserland

vertaling: Hadewijch Touwen

Religieus Gezelschap der Vrienden (Quakers) in Zwitserland
Société Religieuse des Amis en Suisse (Quakers)
Religiöse Gesellschaft der Freunde in der Schweiz (Quäker)
Religious Society of Friends (Quakers) - Switzerland Yearly Meeting

Zendbrief van de Zwitserse Jaarvergadering 2014

Haus für Bildung und Begegnung

Aan Vrienden overall!

52 leden en vrienden van de Vrienden kwamen van 6 tot 9 juni 2014 bijeen tijdens een pinkster-hittegolf in het "Haus für Bildung und Begegnung" in Herzberg bij Aarau, voor de 80e jaarvergadering van Vrienden in Zwitserland. Het thema was "De Zwitserse Jaarvergadering: verleden, heden en toekomst" en was georganiseerd door de maandvergadering Genève. Er waren vertegenwoordigers van de Duitse Jaarvergadering, de Britse Jaarvergadering, Warschau worship group, de Centraal-Europese Groep, FWCC World Office (Friends World Committee for Consultation, wereldkantoor) in Londen en QUNO (Quaker United Nations Office) in Genève.

We voelden ons allen aangesproken door de verhalen van Vrienden over hun spirituele reizen, of ze nu allang Quaker waren of nog maar net, of ze dichtbij woonden of ver weg, of ze oud waren of jong; het waren verhalen om het leven van de Zwitserse Vrienden te vieren.

We gedachten de Vrienden die van ons heen waren gegaan in het afgelopen jaar en we verwelkomden de kinderen die in onze gemeenschap zijn geboren.

Het acronym SPICES omraamde ons thema:

Simplicity

Pease

Integrity

Community

Equality

Sustainability

Simplicity (eenvoud) kreeg aandacht door wandelingen in stilte in de frisse ochtend.

Voor **Peace** (vrede) luisterden we naar Vrienden die zich het belangrijke werk van Dorothea Woods herinnerden m.b.t. haar concern rond kindsoldaten. Dit levenswerk leidde uiteindelijk tot een VN-protocol, dat een paar maanden na haar dood in 2002 werd getekend.

Het getuigenis van **Integriteit** werd in kleine groepjes besproken aan de hand van voorbeelden rond het gebruik van geld.

De Elders brachten verslag uit over initiatieven voor outreach en gemeenschapsvorming (**Community**) onder Vrienden, waarbij het o.a. ging over het gebruik van social media. In discussies in kleinere groepen over het thema **Equality** (gelijkwaardigheid) ontdekten we dat gelijkwaardigheid niet van één kant alleen kan komen. Bovendien ging het erover of het gaat om gelijkwaardigheid of gelijkheid: de Jonge Vrienden zeiden dat ze als kinderen nooit het gevoel hadden gehad als gelijke aan de volwassenen te zijn behandeld. Dr. Seuss (een Amerikaanse kinderboekenschrijver en dichter - H) zei echter: "Een mens is een mens, hoe klein ook." en wij volwassenen benadrukten bij de kinderen dat ze ons alsjeblieft hieraan blijven herinneren.

En tenslotte: stoelen werden afvalcontainers, we stelden ons de kamers voor als bakken vol water, en percentages van waarschijnlijke overleving door de soort werden verweven in een interactieve sessie over duurzaamheid (**Sustainability**).

Jonathan Woolley, van QUNO, inspireerde ons allen toen hij vertelde hoe hij als 19-jarige bij de Quakers kwam vanwege het advies "to live adventurously"

Jonathan Woolley Director of Quaker UN Office in Geneva

(avontuurlijk te leven). Hij deed daardoor veel ervaringen op, die zich openbaarden gedurende zijn leven en zijn carrière. Voor hem geldt dat de wereld een goeie plek is en de toegangscode tot de Quaker manier van leven is, zo zei hij, de wereld als zodanig aan te spreken.

Er waren meer magische momenten: aan de ene kant van het hek de koeien van de Herzberg boerderij, aan de andere kant de Zwitserse Vrienden, beiden intens luisterend naar de muziek van een alpenhoorn die het landschap om hen heen vervulde.

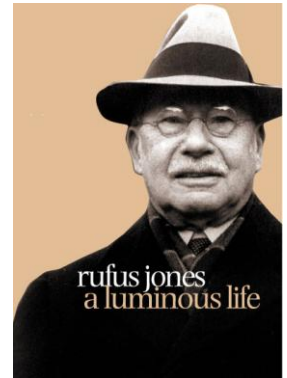

Veel Vrienden genoten van de jaarvergadering als van een familie-reünie. Het was wel eens moeilijk voldoende tijd te vinden voor wijdingssamenkomsten voor zaken, workshops en thema-bijeenkomsten. We zagen mensen opspringen om te dansen, bezielde in hun interactie, waardoor ze vaak lieten zien hoeveel kennis en ervaring ze hebben in het omgaan met de Quaker getuigenissen die zo belangrijk voor ons zijn.

En wat betreft de toekomst van de Zwitserse Jaarvergadering zijn we het allemaal eens met dit citaat van Rufus Jones:

"Ik vestig mijn hoop op rustige processen en kleine kringen, waarin transformaties van levensbelang plaatsvinden

("I pin my hopes to quiet processes and small circles, in which vital transformations take place.").

Rufus Jones (1863-1948) was de medeoprichter van AFSC de Amerikaanse Quaker Hulporganisatie, die de Nobel Vredese Prijs heeft gewonnen. He was een eminente historicus van de mystiek, leraar in filosofie, religieuze hervormer en bemiddelaar bij conflicten in groepen, een exponent van Quaker Hulpdienst voor de mensheid in alle delen van de wereld, productief auteur en een meeslepend spreker.

Voor de Zwitserse Jaarvergadering,
Anne Lotte Heyn-Cossalter, Nancy Krieger, Michel Mégard (schrijvers)

Oproep aan ons Geweten

Vert. Nel Bennema

Dit is de derde van een serie artikelen over Quakers en klimaatverandering van het Bureau van de Quaker bij de Verenigde Naties, (www.quno.org), september 2014. QUNO Genève heeft deze publicatie gemaakt als een vorm van getuigenis bij het aangaan van antropogene klimaatverandering door liefde en actie, in plaats van angst. De mensen die geportretteerd zijn komen uit onze wereldwijde Quaker gemeenschap, van Afrika naar Europa, Azië-Pacific naar de Amerika's.

Vert. Nel Bennema

Boni Quirog, Philip- pijnen

Als student maakte Boni deel uit van de bevrijdingsbeweging in de Filipijnen in de jaren van Marcos. “Mijn klasgenoten begonnen te verdwijnen, werden volgens snelrecht geëxecuteerd zonder dat we wisten door wie. Dus

gingen we van bevrijdingstheologie over naar het onderzoeken van geweldloosheid. Ik begon studie te maken van het Quakerisme en van Gandhi. Het werd me duidelijk dat geweldloosheid niet alleen maar gaat over het niet doden van mensen. Het geheel van de natuur en de samenleving is hierbij betrokken. Zo kwam het dat we langzaam in de richting gingen van het milieu”.

“Onze organisatie van vrijwilligers”, verklaarde Boni, “begon in 1996 met het lobbyen voor milieuprojecten, vegetarisme, het planten van bomen, het schoonmaken van de kust en duurzame landbouw. Het was niet moeilijk om mensen bijvoorbeeld te stimuleren lokale zaadsoorten te gebruiken.

Organische en milieuvriendelijke werkmethode behoorden al tot onze cultuur vóór de komst van nieuwe zaden die meer chemicaliën nodig hadden. We herinnerden de mensen er aan dat hun voorouders op deze manier hun land bebouwden.”

“Van mei 1998 tot februari 1999 was ik in Japan, uitgezonden door onze regering om milieuvriendelijke werkmethode in Wakayama te bestuderen. Ik zag hoe hun oorspronkelijke werkwijzen vergelijkbaar waren met de

onze, en hoe ook zij hun land bewerkten en hun huizen bouwden in overeenstemming met de natuur. Ook hadden zij hetzelfde probleem met de commerciële praktijken die hun manier van leven vernietigden. Ik zag hoe Lake Biwa, de bron van drinkwater voor Kyoto, was vervuild door producten van de consumptiemaatschappij, zoals dat ook in de Philippijnen gebeurt. Daarom had ik het gevoel dat dit een algemeen menselijke ervaring is van waar je ook komt.”

In 2010 bezocht Boni de jaarvergadering van de Australische Quakers. Daar werd hij geïnspireerd door een video over peak oil. “Daarna maakten we brochures voor mensen over de manier waarop ze zich konden voorbereiden op een mogelijke ramp ten gevolge van klimaatverandering”. Toen, in 2013, werd Boni’s thuseiland Bohol getroffen door een aardbeving van 7,2. Drie weken later richtte tyfoon Hayan bijzonder veel schade aan in het naastgelegen eiland Leyte. `Natuurlijk sprak het vanzelf dat we de anderen moesten helpen, maar we bevonden ons in een situatie waar we ons afvroegen: ”Hoe kunnen we hen helpen nu we nog bezig zijn met ons eigen herstel?”

Boni zag dat deze rampen het beste in mensen naar boven halen.

Hulpverleners vanuit vele religies en landen werkten samen en overstegen daarbij politieke conflicten. “Het waren medemensen die ons hielpen. Het was werkelijk heel ontroerend. Hoe zou het zijn als we altijd zo bereid waren elkaar helpen? Misschien zouden er dan geen oorlogen meer zijn omdat we in heel moeilijke omstandigheden allemaal gelijk zijn.”

`Er is een verandering in motivatie`, zei hij, `waarom we iets willen doen aan dit gigantische probleem van klimaatverandering. Toen we begonnen maakte het deel uit van onze spirituele ervaringen. Maar het gaat inmiddels al om overleven. Dit gaat over leven en dood. Het is zo urgent geworden dat deze inspiratie deel van je manier van leven gaat uitmaken`

`Op 1 januari 2000 plantten we de eerste vredespaal in de Chocolate Hills in Bohol. De Chocolate Hills vormen de hoogste toeristische attractie in onze provincie. Als je daarheen gaat is het alsof je je een voelt met de natuur. Daarom plantten we de vredespaal daar om mensen te inspireren te lobbyen voor vrede en de natuur. Mijn zoon was daar bij ons, toen 10 jaar oud. Vorig jaar, in april 2013, was het mijn zoon die een groep jonge vrijwilligers leidde bij het planten van de tweede vredespaal in de provincie`.

Toen we begonnen maakte geweldloosheid deel uit van onze spirituele ervaringen. Maar het gaat inmiddels al om te overleven. Dit gaat over leven en dood. Het is urgenter geworden dat deze inspiratie deel van je manier van leven gaat uitmaken.

Interview met Frits ter Kuile (2).

(Amsterdam, 1962.) 28-8-2014.

door Thea Droog, vervolg van het interview op 28 augustus 2014

Het stichten van vrede.

Toen het testen gestopt was heb ik mij aangemeld bij het Balkan Peace team. Daarmee ben ik naar Kosovo gegaan voordat daar de oorlog uitbarstte, om te proberen er vrede te stichten. Dat is héél moeilijk. Het ging toen om Kosovaarse Albanezen die onder een hele harde Servische laars zuchtten. *Strijden* voor vrede is een ding, maar vrede *stichten* is iets anders. Ik voelde mij daar heel hulpeloos, omdat je te weinig gereedschap hebt. Je kunt ook heel moeilijk de schoonheid van de techniek van Ghandi en Martin Luther King overbrengen aan mensen die er niet in geloven. Dan zeiden ze: wij hebben te maken met Serviërs en dat zijn duivels.

Ik deed het een paar jaar en toen werd mijn moeder wel heel oud en daarom ging ik in het J. Noëlhuis wonen, om een beetje in de buurt te zijn. Gerard had het huis al gesticht, maar kon niet genoeg mensen vinden om het draaiend te houden en dacht aan sluiten. Ik overwoog: christelijk en anarchistisch en gastvrij samenleven met geïlegaliseerde mensen dat is wel iets heel moois. Sinds '96 woon ik nu hier. We zijn wel erg blij dat het Genootschap iets van haar kernwaarden in dit huis terugvindt en ons moreel en materieel steunt, al die jaren al.

Ik heb wel gespeeld met de gedachte om Quaker te worden, maar ik voelde me ook thuis bij de doopsgezinden en bij de franciscaanse vredeswacht, en in de Dominicus, terwijl ik niet de behoefte had om me helemaal te binden, als jong mens.

Toen ik in de gevangenis zat mocht ik kiezen tussen de dominee, de pater en de humanist, en de pater was een franciscaan en ik dacht: 'Franciscanen zitten in Woensdrecht en Franciscus is een goeie' dus ik had gekozen voor de pater. Zoals de Catholic Worker proberen solidair te leven – wat het Genootschap niet doet – dat sprak me erg aan. Bij Gerard hangt ook een klein beetje een katholiek auraatje en ik meende toch eens te moeten kiezen. Nu, jaren later, vind ik dat niet meer nodig, je kunt toch gewoon christen zijn.

Dus ik zette me heen over dingen in de katholieke kerk die me niet aanstonden en vroeg of ik lid mocht worden. Maar nu denk ik regelmatig: 'ik moet er maar weer uitstappen want het is hemelsgierend wat er allemaal gebeurt'. Nu probeer ik gewoon christen te zijn. Ik zou wel naar de zondagse meeting willen maar ik haal net af en toe het kerkje in Duiwendrecht en net de Dominicus en verder mag ik vaak op zondag iets vertellen over het huis. Dus meer lukt me niet.

In onze kapel hebben we een heiligenboek, daar staan ook Quaker heiligen in. Fox, Woolman, Margaret Fry. Dat dan weer wel!

In die kapel gaan we om 9 uur 's morgens bidden. Ik ben een verschrikkelijke doener maar als je de kapel binnen stapt gaat er een gong en is er stilte. We lezen iets uit een bron. En er is bezinning op jezelf. Je plaatst je leven in een boog, zeg maar, je bent heel

kort op aarde, en ik heb gauw een wrok, een heel kort lontje en dan helpt het Onze Vader om daar even bij stil te staan. Dus die stilte helpt mij om een beetje een goed mens te zijn. Ik vraag om mij liefde te geven, om met liefde met mensen om te gaan, want als je het allemaal uit jezelf moet halen, wauw, het is maar een heel klein kommetje maar als je met God wat liefde kan laten stromen, dat helpt wel.

Ook zonder bezinning op God is het goed om samen stil te zijn en niet steeds samen door te denderen. De gezamenlijke stilte doordeesemt de rest van het leven. De meeste geïlegaliseerde huisgenoten vinden vaak al heel snel een gemeenschap van hun eigen geloofsgenoten. Veel afrikanen willen niet stil zijn, die willen drie uur lang jubelen en juichen.

Bezinning.

Vroeger dacht ik: als ik goed mijn best doe, kan ik net zo goed worden als Ghandi, Franciscus en Jezus. Want Ghandi zegt: 'ik doe niets bijzonders' en Jezus zegt: 'jij kan het ook!', maar het is wel wat! Nu ben ik iets bescheidener en ik heb ontdekt dat ik niet Ghandi of zo hoeft te zijn, maar dat ik moet proberen om Frits te zijn - dat was een grote ontdekking. Ook zie ik hoe moeilijk het is om een echt goed mens te zijn, want de wereld lokt.

Zo had ik me in Woensdrecht voorgenomen: ik ga nooit meer vliegen, want Boeing maakt ook kruisraketten, maar die kerntesten in de woestijn die moesten we stoppen dus ik stapte gewoon maar in het vliegtuig. Ik weet een heleboel dingen maar ik doe toch niet altijd het allerbeste. Dus ik ben geen Ghandi of Franciscus.

Jezus is wel een andere categorie, denk ik.

Want er ontstonden uiteindelijk mensen en God stuurde profeten en Mozes en de 10 Geboden, om ons een beetje de weg te wijzen: 'Jongens die kant op!' Maar we luisterden niet echt, dus dacht God 'ik zal ze laten zien hoe ik het echt bedoel' en stuurde een soort prototype mens: Jezus. Die maakte Gods bedoeling wel heel duidelijk.

Waarom we denken dat dat het juiste leven is? Misschien omdat we iets van God in ons hebben en daardoor iets van God buiten ons kunnen herkennen. Ik denk dat dat het goede leven is omdat het resonance in mijn hart en in mijn geweten. En dan zijn al die zaken als wonderen zo secundair. Ook de vraag of Jezus Gods zoon is.

Ik vind het heel moeilijk te begrijpen dat Jezus zou zijn gestorven voor onze zonden. Zou hij zijn gestorven omdat ik een nieuw mobieltje koop en dus die hele keten van kinderarbeid en kindsoldaten in stand help houden, terwijl ik eigenlijk een oud mobieltje moet gebruiken? Die zonde van een nieuw mobieltje, wat ik echt als een zonde zie, die zou Franciscus niet begaan. Maar ik ben máár Frits en ik zie het als een zonde dat ik aan die hebzucht, aan die verlokking tot efficiency toegeef, waardoor al die ellende blijft bestaan. Maar dat is iets waar Jezus niet voor is gestorven, dat geloof ik niet.

Wel misschien om mij te bevrijden, dus 'salvator', 'liberator'. Dat hij ons laat zien: je moet de zwakken helpen en je moet je uitspreken tegen het onrecht van de rijken; je

moet de tempel reinigen; je moet de machthebbers de waarheid durven zeggen. Hij had kunnen uitwijken naar andere streken en daar rustig kunnen leven maar hij richtte de boeg naar Jeruzalem waar de macht zat, om daar te getuigen. Ik denk dat hij ons daarmee bevrijdt en zegt: als er een Stalin of een Hitler zit of er is koloniale onderdrukking of een rassenwet, dan moet je daar met je lijf in gaan zitten en zeggen: zo niet. En laat die molensteen je maar vermalen maar de geest kun je niet kapot krijgen en de geest staat op en die brengt leven in de samenleving. Dus ik geloof wel dat zijn dood zin had om ons de weg te wijzen: hoe moet je omgaan met structureel onrecht en met de ellende in de samenleving.

De erfzonde is ook al weer een concept dat ik niet kan begrijpen, het is een woord, er resonanceert niks in mijn hart bij. Ik zie wel dat alle schepsels: algen, bomen, tijgers, mieren en ebolavirussen, doen wat de schepper wil, wat hun taak is. Alleen wij mensen verkloten de boel, dus zo zou ik dan de erfzonde wel kunnen zien. Dat wij doen wat toch wel echt NIET te bedoeling is.

Het Licht.

Onder God versta ik een heel groot Licht, niet een hij of een zij. Het geeft leven. Het laat ALLES bestaan. En het geeft moed en liefde. Of het een schepper is – dat vermoed ik wel, want het zit net aan de andere kant van alles wat er is. Maar het kan ook hier komen. Eens was ik heel lang aan het wikken en wegen: ik voelde dat god mij riep maar de samenleving zei: je moet je school afmaken, daarna studeren en een baan zoeken, pensioenpremies betalen – dat is de enige manier van leven. Ik zag schoolgenoten uit die rol stappen, ze gingen wel naar kraakpanden maar vaak ook aan de drugs en rolden helemaal de goot in. Dus het was blijikbaar of de goot of de weg die de samenleving zegt. En ik voelde dat God iets anders met mij wilde, maar het heeft lang geduurd tot ik wist: “ik moet die roep volgen”. Zo besloot ik te stoppen met studeren en drie dagen daarna zag ik dat Licht en kwam het Licht ook in mij. Het was eerst zo'n vier meter voor mij en toen stroomde het allemaal door mij heen, toen wist ik, het is een soort teken: je bent nu op het goeie pad.

Dat Licht komt af en toe in ons universum binnen maar bestaat ook onafhankelijk van ons. Dus af en toe voel ik het en herinner ik mij dat ik heel puur en radicaal voor God heb gekozen; en nu heb ik toch die nieuwe telefoon, of snij ik kantjes af en ben een beetje zozo. En ik heb nu Jiajia en ik heb even teruggeschakeld om een goede vader te zijn en daar red je ook de wereld mee, door tijd te nemen om je kind op te voeden. Maar je laat wel een aantal dingen liggen.

Relaties.

Op school zag ik al hoe relaties braken en hoe dat vrat aan de kinderen ervan en ik dacht daar blijf ik verre van. Ik had wel vriendinnen maar gewoon om mee te kletsen, geen relaties, veel te veel gedoe. Maar ergens is er toch de hoop, het verlangen om samen te zijn. Een keer gaf ik toe aan die hoop maar toen bleek dat de partner toch kinderen wilde. Ik bleef nee zeggen. Daarna nam ik me voor om meer Franciscus te volgen en celibatair te blijven, want er zijn heel veel geweldige vrouwen maar uiteindelijk willen ze kinderen en dat moet je niet doen.

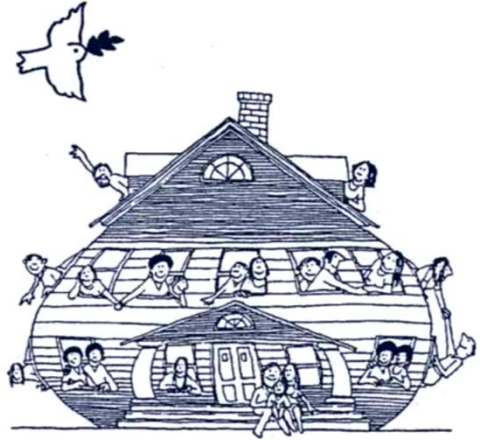
Toen kwam ik in het Noëlhuis wonen en daar kwam Aiyun zwanger binnen; ze was gevluht voor een gedwongen abortus in China. Ik werd verliefd. Ook als je celibatair

leeft kun je verliefd worden, dus ik vond haar erg leuk maar dacht: tja, een analfabete Chinese die nooit van Tolstoj heeft gehoord, dat wordt toch niks.

Jiajia werd geboren en ik liep met haar in mijn armen vanuit het AMC door de sneeuw terug en bedacht: zo'n klein wicht en dan geen papieren, wat krijgt die nog allemaal voor de kiezen, ik zal er wat liefde aan geven. Toen ben ik er vrolijk op los gaan vaderen en mijn huisgenoten (de groep die de vaste kern vormt in ons huis) zeiden: dat is machtsmisbruik want Aiyun is stapel op jou en jij houdt van haar maar je houdt haar op afstand.

Aiyun is een illegale moeder met een baby en kan geen kant op. Als een vrouw kan zeggen: 'Frits, samen verder? Nee? Nou jammer dan' en ze loopt door, dan is er niets aan de hand. Maar Aiyun kan geen kant op. Maar ik meende: het is winwin want a. zij hoeft Jiajia niet alleen op te voeden, die heeft een soort vader, en b. ik ben vrij. We hielden wel van elkaar maar ik bleef haar op afstand houden en zo hebben wij het drie jaar vol gehouden. Aiyun vroeg me vaak ten huwelijk maar ik zei nee, en je moet ook niet op mij wachten.

Toen was Jiajia drie en een half en toen zeiden ze weer: 'het is machtsmisbruik, wij vinden het niet in orde. Binnenkort gaat ze naar de kleuterschool, Aiyun heeft een baantje, dus ze moeten weg.' Ik weet nog in welke stoel ik zat en ik dacht 'nu, nu gaan ze winnen.' Alles werd slap, alsof je spieren water worden, de kracht loopt uit je lijf. Ik dacht ook: het klopt ook niet helemaal om in de spiegel te kijken en te zeggen 'ik ben een niet gehechte Ghandi of Franciscus', want eigenlijk ben ik zo gehecht als de pieten aan die twee. Ik kan niet zonder ze leven. Dus toen besloot ik toch maar mijn jawoord te geven. Want ook de gedachte dat zij in een illegaal schemercircuit moesten gaan surviven en ik zonder hen de franciscaanse held zou uithangen, was te erg voor woorden. Dus toen zijn we getrouwd. Ja, we zijn zeker gelukkig. Het is wel een buitengewoon apart huwelijk, qua achtergrond zijn we in alle opzichten diagonaal anders. Zij heeft haar Chinese vriendenkring en leeft daarin en ik heb mijn Noëlhuis kring en leef daar en er is wat overlap. Ghandi en de paus zijn tegen voorbehoedsmiddelen en ik volgde dan maar de natuurlijke methode, maar toen is toch Onno er langs gepiept dus nu ben ik wat minder Ghandiaans katholiek! Anders dan bij het mobieltje voel ik dit niet als zonde. Aiyun is nu meer bezig met de bijbel dan ik, en dus ook met God en ze heeft een Chinese gemeente gevonden waar ze dat kan beleven. Haar karakter is er nog liever en

JEANNETTE NOËLHUIS

Dantestraat 202

Postbus 12622
1100 AP Amsterdam

mooier door geworden en ze is nog liever en aardiger naar de huisgenoten toe want ze ziet nu in: dat is Christus. Ik ben heel tevreden en ik geloof dat zij ook heel tevreden is. De kinderen zijn in de gemeenschap geboren dus voor hun is die groep er gewoon. Ook heeft iedereen zijn eigen kamer, elk kind kan zich terugtrekken.

Einde.

Wat er gebeurt als ik dood ben vind ik niet van héél groot belang. Ik merk het wel. Misschien gaat het licht gewoon uit. Maar Jezus zei: "in het huis van mijn vader zijn vele kamertjes." En – wonend in de Dantestraat – vind ik het een aardig concept dat een ziel nog wel even in het purgatorium zou mogen branden om wat schoner te worden. Ik meld me daar wel voor aan ! Waarna onder gejubel – Dante beschrijft dat zo mooi – van de andere zielen je gelouterde ziel mag opstijgen om naar God te gaan. Daar hoop ik eigenlijk op.

Het kan me niet heel veel schelen. Maar héél soms als ik druk bezig ben en de deurbel gaat en er staat plotseling een dakloos iemand voor de deur, maar ik ben bezig en het huis zit vol en wat moet ik nou, dan helpt het als ik bedenk: ah, dat is Christus die nu aanbelt en zoals ik deze mens nu behandel zo behandel ik Jezus. En soms helpt het ook te denken: en daar rekent Jezus mij op af.

Dan ben ik niet met mijn dood bezig, maar met: "het doet ertoe wat ik doe."

Beter of beter af

uit de nieuwsbrief van het Jeanette Noelhuis:

De wereld zou beter af zijn
als mensen probeerden beter te worden.
En mensen zouden beter worden
als ze ophielden te proberen om beter af
te zijn.

Want als iedereen probeert
beter af te zijn
is niemand beter af.

Maar als iedereen probeert beter te
worden
is iedereen beter af. Iedereen zou rijk
zijn als niemand probeerde rijker te
worden.

En niemand zou arm zijn als iedereen
probeerde de armste te zijn.

En iedereen zou zijn wat hij zou moeten
zijn als iedereen probeerde te zijn wat hij wilde dat de ander was.
Peter Maurin (1877 - 1949), medeoprichter van de Catholic Worker
beweging

Pelgrimage van gerechtigheid en vrede

door Kees Nieuwerth bron: Vredesspiraal

De Raad van Kerken in Nederland start binnenkort met haar zeven jaar durende programma Pelgrimstocht van Gerechtigheid en Vrede. Diverse kerken en organisaties hebben jonge mensen afgevaardigd samen na te denken over de pelgrimage van gerechtigheid en vrede in Nederland en wereldwijd. Zo'n vijftientig jongvolwassenen (in de leeftijd van achttien tot 35 jaar) komen in het weekeinde van 21 en 22 maart in Amersfoort bij elkaar om het thema pelgrimage uit te werken. „Het is een heel gevarieerd gezelschap geworden, van Syrisch- en Russisch-orthodoxe tot katholieke en protestantse jongeren. Zij zetten de toon voor een thema dat zeven jaar centraal zal staan in de kerken wereldwijd.”

Ter gelegenheid van de Pelgrimage heeft de theatergroep ‘Vreemde Vis’ in de Utrechtse Janskerk het stuk “En het regent” opgevoerd. Tegelijk met de uitvoering worden hiermee jonge creatieve

theatervrouwen gepromoot die geëngageerd theater maken.

“En het regent” is een humoristische persiflage op het Nederlandse inburgeringsbeleid. Het is een uur lachen, je ergeren samen met de spelers en je vermaken om de frisse wijze waarop die ‘aanboorlingen’ de draak steken met ons ‘inboorlingen’. Daarna is er een gesprek met de acteurs. De spelers zijn zelf jonge allochtonen. De theaterproductie is gemaakt op basis van ongeveer vijftien interviews met NN’ers, Nieuwe Nederlanders dus. Het is uit het leven gegrepen. De geïnterviewden kwamen uit Marokko, Turkije, Argentinië, Iran, Suriname, (afro-) Amerika, Nigeria, Canada. Lilian Vis Dieperink, Anne Hogewind en Stefanie Bonte zijn de professionele crew die samen theater maken.

De Pelgrimstocht van Gerechtigheid en Vrede dreigt in Nederland romantische trekjes te krijgen: jongeren aantrekken, samen wandelen. De kritische stemmen die de werkelijke inzet van deze zeven jaar boven tafel houden, krijgen op dit moment nog veel ruimte en daar ligt hoop voor onze nabije en verdere toekomst. Want pelgrimeren is van oorsprong wat Abraham deed: helemaal opbreken uit je kaders, naar nieuwe kaders op pad

gaan en je weet nog niet waar je uitkomt. Prof. dr. Peter Schmidt uit Leuven ziet een pelgrimstocht als de uitdaging om ook je meest dierbare kaders open te breken, zelfs je beelden van God. En zeker je zelfbeeld als mens, als kerk. Het wordt de mouwen opstropen tegen onszelf om daarin zelfs maar een beetje

te kunnen slagen. Dit theater zet ons op weg. Tot juni 2015 kan men de theatergroep ook naar de eigen woonplaats halen, tegen betaling uiteraard. Als professioneel theater vragen ze wel een bescheiden vergoeding: 1250 euro. Meer mag. Meer informatie over de theatergroep:

www.tgvreemdevis.nl

Een pelgrimage heeft allereerst een spirituele dimensie, zij wordt niet zomaar ook wel omschreven als een ‘bedevaart’, een reis naar het heilige, maar is een op weg gaan omwille van het geloof. Maar deze pelgrimage, tegen de achtergrond van een Assemblee die opriep tot een kerk die zich inzet voor gerechtigheid en vrede vanuit het perspectief van hen die daaronder het meest lijden, is ook een hernieuwde oproep pleitbezorger van de slachtoffers te zijn. Het heeft dus ook een soort profetische dimensie: die van het nadrukkelijk en samen verheffen van onze stem tegen onrecht en oorlog en vóór gerechtigheid en vrede. In een recent stuk wijst de Wereldraad erop dat kerken dienen te erkennen, dat het aanklagen van onrecht en onvrede integraal deel uitmaakt van de ‘costly unity’ die de Wereldraad zoekt. Verder is er ook een strategische dimensie. De pelgrimage biedt immers kansen tot nieuwe verbondssluitingen met anderen ‘van goede wil’, met aanhangers van andere godsdiensten en vertegenwoordigers van allerlei organisaties die zich inzetten voor gerechtigheid en vrede. Dus zeker ook met de kerkelijke vredesbeweging! Ten slotte is er ook nog een missionaire dimensie. In het Wereldraaddocument ‘Together towards Life’ wordt gesteld, dat de kerken zich op een nieuwe wijze zouden moeten verhouden tot de wereld van vandaag door aan de zending een nieuwe inhoud en betekenis te geven. Dat daagt ons uit om nieuwe manieren te ontwikkelen om de ‘Economie van het Leven’ inherent aan het evangelie uit te dragen in een sterk gesecculariseerde context. Nieuwe kansen! Wie weet biedt de pelgrimage ons wel nieuwe kansen om als kerken te midden van de samenleving gerechtigheid en vrede voor te leven, missie en dienstbaarheid, samenwerking en verzoening beter – en zichtbaar voor de maatschappij – met elkaar te verbinden. Kan de pelgrimage mensen helpen de kerken in een ander licht te zien?

Handen wassen in onschuld

door Willem Furnée

Als Pilatus inziet dat niets meer helpt maar dat er eerder opschudding ontstaat, neemt hij water, wast zich tegenover de menigte de handen, en zegt: ik ben onschuldig aan dit bloed; ge moet het zelf maar zien.

Mattheüs 27:24

Op de afbeelding zien we drie figuren: Jezus, Pilatus en de vrouw van Pilatus.

We kunnen deze figuren opvatten als personen die in het begin van onze jaartelling hebben geleefd, maar ook als oerbeelden die aspecten uitdrukken van ons eigen mens-zijn.

In deze visie staat Jezus voor dat aspect van de mens dat leeft vanuit een luisteren naar de stem van de hemelse Vader, de oergrond van het menselijke bestaan, 'dat van God in ieder mens', het 'innerlijk Licht'; de Geest die ons voortdurend aanspoort in verbondenheid met andere

mensen te leven, door in ons het verlangen te wekken met anderen verbonden te zijn.

De vrouw van Pilatus staat voor onze ziel, die het verlangen dat de Geest in ons opwekt woorden geeft waardoor ons leven richting krijgt en we wegen kunnen vinden om dat verlangen handen en voeten te geven. Haar stem komt tot ons 'vanuit de droomwereld', dat wil zeggen vanuit ons onderbewustzijn. Deze stem klinkt in ons alsof wij het zelf zijn die haar voortbrengen.

'Laat er niets zijn tussen jou en die rechtvaardige; want in een droom heb ik vandaag veel om hem geleden!' (Mattheüs 27:19);

Zij spoort ons aan ons handelen 'naadloos' te laten aansluiten bij onze directe verbondenheid met onze hemelse Vader zonder ons te laten leiden door angst, gebrek aan vertrouwen of eigenbelang.

De vrouw van Pilatus heeft veel om hem (de rechtvaardige) geleden omdat zij zich ervan bewust is hoe kwetsbaar de mens is in zijn vermogen om de innerlijke stem tot in de uiterste consequentie te volgen. En daarmee wordt 'dat van God' in ons monddood gemaakt en de mogelijkheid ontnomen om

*Afbeelding: Veroordeling door Pilatus,
De Kruisweg van de Stille Armand de Meulemeester*

in deze wereld werkzaam te zijn. Dat is één van de diepere betekenissen van het verhaal over de kruisiging van Jezus. In die zin ben ik het zelf die hem dagelijks 'kruisigt'.

Pilatus staat voor dat aspect van de mens dat zich wijdt aan de wereld. De mens in actie. Vaak laat ik mij bij mijn handelen niet leiden door de stille innerlijke stem, maar door het geschreeuw van de 'menigte'. De menigte, dat wil zeggen de overvloed aan verleidingen die deze wereld te bieden heeft en de heersende cultuur. Ze verleiden mij er toe om voor Bar-Abbas te kiezen, de aardse vader, de geweldenaar die mij leert te leven vanuit de drang ongemak te vermijden en eigenbelang te verdedigen, desnoods ten koste van anderen. Die mij angst aanjaagt door mij te bepalen bij wat ik verlies als ik kies voor een leven in verbondenheid met mijn hemelse Vader. De weg van de menigte is de brede weg. De weg van het individu dat naar de innerlijke stem luistert en ernaar handelt is de smalle weg. Het is ook een eenzame en daarom meestal ook een moeizame weg. Het is de weg waarnaar Jezus verwijst als hij zegt: ik ben de Weg.

Hoewel Pilatus in de gaten heeft dat in Jezus geen kwaad is en de stem van zijn intuïtie hem aanspoort voor Jezus te kiezen, kiest hij toch voor de menigte en geeft hij Jezus prijs aan de wereld die hem zal kruisigen, krachteloos zal maken. Wat is zijn drijfveer? Angst voor de massa? Gemakzucht? Dit laatste ligt misschien het meest voor de hand gezien zijn uitspraak: 'ge moet het zelf maar zien'. Daarmee is Pilatus niet per se een 'slecht mens', maar wel een gemakzuchtig, ongeïnteresseerd mens. Hierbij moet ik denken aan de conclusie die Hannah Arendt trekt na het bijwonen van het Eichmann proces: "Het is een treurige waarheid dat het meeste kwaad wordt gedaan door mensen die niet kiezen tussen goed of kwaad." De innerlijke (misschien onbewuste) verscheurdheid die de tweeslachtigheid bij Pilatus oproept probeert hij te helen door een ritueel: het wassen van zijn handen in onschuld. Maar rituelen en mooie woorden helpen een mens niet en de wereld niet. Het gaat erom tot onderscheid te komen waartoe het innerlijk licht ons aanspoort en in ons handelen 'dat van God' in deze wereld moedig gestalte te geven. Dat vraagt niet om een ritueel, maar om een ommekeer die zo absoluut is dat Jezus het een 'wedergeboorte' (Joh. 3:5) noemt.

Deze tekst werd geschreven ter stille overdenking tijdens de Oecumenische Vesper in het Quakerhuis op 18 maart 2015.

So many paths

door David Brown, Bournemouth Meeting uit the Friend, 20-2 201 5, vertaling Marlies Tjallingii

So many paths and ways to God: some where you pray and some where you chant,

So many rules and instructions: things you can do and things you cant.

So many teachings and religious books, telling us how to pray:

You must wear a hat or a scarf, and these are the words you must say.

So many ways to be punished if you leave the narrow way,

With karma and demons and hell awaiting those who stray.

Is it really so difficult finding the god within?

Must we be so fixated on rules and on sin?

No. God is the ground of our being. He's as near to us as our breath,

At the very heart of our nature, beyond even birth and death.

Let not our religions and paths keep us all apart,

When God lives every second in every person's heart.

Dit gedicht werd geschreven nadat de auteur een moskee, een synagoge, een tempel en een kerk had bezocht, tijdens een Samen Geloven tocht in Southampton op een zomer avond.

Vertaling: Zoveel wegen

Er zijn zoveel wegen naar God: op sommige daarvan bid je, op andere daarvan zing je,

Er zijn zo veel regels en instructies, dingen die je wel en die je niet kunt doen.

Er zijn zo veel lessen en religieuze boeken die je vertellen hoe je moet bidden:

Ze zeggen je om een hoed te dragen of een hoofddoek en wat de woorden zijn die je moet zeggen.

Er zijn zo veel manieren waarop je gestraft kunt worden als je het smalle pad verlaat,

Met karma en demonen en hel die wachten op degene die scheef gaan.

Is het echt zo moeilijk om de god in onszelf te vinden?

Moeten we zo gefixeerd zijn op regels en zonde?

Nee. God is de grond van ons bestaan. H/Zij is ons even nabij als onze adem,

In het hart van onze natuur, zelfs voorbij geboorte en dood.

Laat niet onze religies en paden ons allen gescheiden houden,

Wanneer God iedere seconde in het hart van iedereen leeft.

Boekbespreking Ga je eigen weg

door Martine Kuipers

Auteur : Margrit Irgang, een Duitse Zen meester

en schrijfster.

Oorspr. titel: Geh, wo kein Pfad ist , und hinterlasse eine Spur.

Over een pelgrimstocht gesproken, ik kan jullie dit boekje aanbevelen.

Ik heb het in de kerstvakantie gekocht in het Museum Catharijneconvent in Utrecht voor 7 hele Euro's.

Ik heb het inmiddels 2 keer gelezen.

Het gaat over de innerlijke pelgrimstocht "naar een heilig oord, het belangrijkste en daarom het moeilijkst te vinden heilige oord ter wereld: onze eigen ware natuur".

(blz 50)

En op blz 54: " Pelgrimeren betekent in dialoog gaan met de wereld. Sporen zoeken, een lichtje in de verte volgen, luisteren naar een melodie die op de wind komt aanwaaien, en dan van richting veranderen. Een plotselinge omslag van

het weer kan een teken zijn, mensen kunnen een boodschapper blijken, een dier kan ons een zijstraatje invoeren waarin iets belangrijks op ons wacht.

Pelgrimeren betekent in relatie treden tot al wat is. En daarbij voortdurend

naar binnen luisteren en vragen: wat zegt me dit, waarom kom ik dit tegen?

Moet ik het volgen of juist mijden?"

Door allerlei vergelijkingen met een echte wandeltocht wordt het boek

prettig leesbaar. Talloze verwijzingen naar Griekse mythologie, Indianen,

Thich Nhat Hanh, bijbel, filosofen, zenmeestres e.d maken het boek ook zeer inspirerend.

Doet het goed op het nachtkastje.

Dit boek is een lichtvoetige en diepgaande, veeleisende en bevrijdende aanmoediging om op pad te gaan; het is behulpzaam bij het vinden van het eigen, onverwisselbare spoor.

Mijn natuurlijke moestuin.

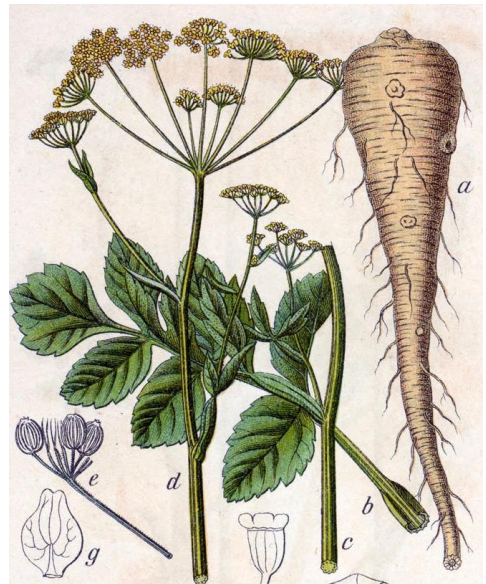
Door Marianne van der Zee

Het voorjaar is weer begonnen en dat betekent natuurlijk dat de aarde die in het najaar netjes omgespit was nu weer licht gespit wordt zodat alle onkruid weer weg is, zodat ik straks weer mooie rechte rijtjes kan gaan zaaien. Het liefste met een flinke lading mest er doorheen want ik leef op zeer arme en kale zandgrond. Bijna het hele volkstuintcomplex is in de winter prachtig helemaal zwart, op ruim 100 m² na. Daar ligt allerlei spul op de grond, allerlei geknipt afval, hooi en er groeit ook nog een hele plak groen en aan de horizon steken 3 meter hoge, droge stengels in de lucht.

Dat is mijn tuin. Twee jaar geleden ben ik begonnen met het veranderen van mijn tuin van biologisch naar een permacultuur tuin. Waarbij ik trouwens in het begin niet werd gehinderd door veel theoretische kennis. Niet spitten of schoffelen en de grond bedekt houden was ongeveer de enige kennis die ik had.

Permacultuur, wat eigenlijk betekent permanente cultuur, gaat ervan uit dat het beter is om de lagen in de aarde niet te verstoren. Op iedere vierkante centimeter grond leven duizenden levende organismen zodat je met 1x spitten zo ongeveer een massamoord pleegt. Bij deze vorm van tuinieren kijk je naar de natuur en probeert hetzelfde systeem aan te houden. De natuur bedekt als eerste de kale grond met wat wij onkruid noemen. Zou ze dat doen omdat het zin heeft of om ons dwars te zitten zodat we iets te schoffelen hebben? Ik houd het maar op het eerste, al is niet iedereen dat met me eens. De grond wordt bedekt zodat hij beschermd wordt, de voedingsstoffen worden niet weggespoeld en door de begroeiing ontstaan telkens weer nieuwe voedingsstoffen en het vocht wordt vastgehouden.

Om te voorkomen dat ik moet schoffelen zorg ik ervoor dat de grond bedekt blijft, bij voorkeur met levende planten of afval uit de tuin maar als ik dat niet heb met hooi. Stro heb ik ook geprobeerd en dat resulteerde in een

Pastinaak

prachtig veld met allerlei soorten graan, ik had me erop verheugd om dat te plukken en te laten drogen zodat ik in de winter een mooi droogboeket zou hebben. Toen het zover was bleek dat werkelijk iedere aar gestript was zodat er een stengel met een dun wiebelig stengeltje erop over was gebleven van mijn mooie korenveldje. Ik hoop dat de vogels het in ieder geval lekker hebben gevonden, het zij ze gegund.

Over het algemeen doet de natuur ook niet aan monocultuur en groeit er van alles door elkaar, planten die elkaar aanvullen wat de voedingsstoffen betreft en/of bescherming tegen vijanden. Hetzij bovengronds hetzij ondergronds.

Winterpostelein

Wat ook niet slecht is op dit moment is het voedselaanbod dat ik heb door deze manier van tuinieren.

Soms moet je het herkennen als voedsel. De grote groene plak die ik in het begin noemde was zomaar een cadeautje van moeder natuur. Dat is winterpostelein die spontaan is gaan groeien, die heb ik laten bloeien want met bloem en al smaakt het ook prima en iedere winter en voorjaar heb ik nu gratis groente.

Wat momenteel ook heel lekker is als rauwkost zijn de paardenbloem-bladeren die nog heel klein zijn en lekker mals. (zie afbeelding volgende bladzijde)

Een heel klein plantje dat je makkelijk over het hoofd ziet en makkelijk uit te trekken is als onkruid, maar heerlijk smaakt als rauwkost en als broodbeleg is de kleine veldkers, de smaak van tuinkers.

Kleine Veldkers

Als het plantje zaad heeft gezet en je tikt er tegenaan springen de zaadjes meters weg. Hij is meestal groen, maar soms ook paars.

Straks komt natuurlijk ook de brandnetel, in sommige delen van ons land zal hij er al zijn, maar hier is het nog een beetje te koud. Men zegt dat wilde groenten veel meer vitamines en mineralen bevatten dan de gekweekte groenten. Ik geloof het graag maar ga zeker de discussie daarover niet aan want ik ben geen voedingsdeskundige.

Daarnaast zijn er natuurlijk de planten die de winter overleefd hebben zoals de snijbiet. En de pastinaak, die ik niet altijd opeet maar soms bewust de wortel laat zitten zodat ik prachtige gele schermbloemen krijg en daarna een berg zaad voor volgend jaar. Dus als je een pastinaakwortel over hebt, in een pot stoppen en je hebt over een paar maanden een prachtige plant..

Paardenbloemblad

De aardpeer is er ook nog, ook een groente die ieder jaar weer zomaar vanzelf weer terugkomt. Sterker nog, als je hem zijn gang laat gaan pikt ie de hele tuin in. Ik zou hem niet willen missen, rauw en gekookt of gebakken of als soep. Aardperensoep kun je maken als volgt: Ui en knoflook aanbakken in een beetje olie, aardperen in stukjes erbij en ook even aanbakken, bouillon erbij en binnen een half uur is het gaar. Staafmixer erop en klaar is het. Wel zorgen dat het water maar heel iets boven de aardperen uitkomt, dus eigenlijk 1 op 1, dan wordt hij lekker romig.

Behalve de wilde groenten eten kun je nu ook de gespruite aardappels in stukjes snijden en als de spruiten mooi dik zijn de stukjes in een heel grote pot doen (maat van een emmer ongeveer), geregeld water geven en wat extra compost als voeding. Als het groen na een paar maanden af begint te sterven, pot op kop en je aardappels oogsten. Als je net als ik niet zo lang kunt wachten, met je hand in de aarde voorzichtig voelen of er al een grote aardappel bij zit. Uitlopende knoflook : teentjes in de grond of in een pot. Het groen smaakt heerlijk en soms komt er ook weer een nieuw bolletje als je de plant met rust laat. Of een superteen zoals ik vorig jaar had. Voldoende voor 3 maaltijden.

Een documentaire over permacultuur waar je blij van wordt:
Het Groene Goud- VPRO Tegenlicht.

Quakers in stripvorm

door Erik Dries

De slavernij, de Quakers en John Woolman

Philadelphia Quakers 1730: 'koop geen slaven meer!'

Philadelphia Quakers 1758: 'als je slaven koopt of verkoopt ben je geen Quaker meer. Laat ze vrij!'

Woolman en vier anderen werden aangewezen om te gaan 'werken' met Quakers die nog slaven hadden. Hij was al zolang met deze zaak bezig. Zelf zegt-ie dat twee - schijnbaar onbelangrijke - gebeurtenissen zijn leven deze richting hebben gegeven.

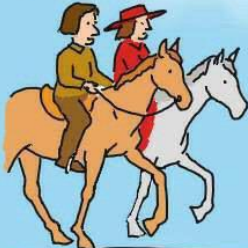
Als kind had-ie een moeder roodborst gedood. En moest toen ook de jonkies ombrengen. Gevolg: enorme SPIJTI!

De eerste keer deed-ie het. Maar dat zat hem niet lekker. Dus daarna deed-ie het nooit meer....

Hij maakte veel reizen naar andere Quakerbijeenkomsten. Hij logeerde dan vaak ook bij Quakers die slaven hielden - zoals toen normaal was...

Maar, dat slaven voor hem dienden deden dat kon en wilde hij niet langer. Dus?

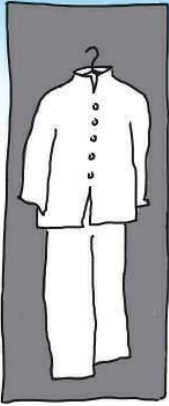
"niet alleen de slaven moeten bevrijd worden. Ook de slaafhouder; als je een ander als slaaf behandelt zie je niet goed en wordt je ongevoelig"

Nóg een belangrijke reis ging naar Engeland 1772. Trouwens, sinds 1761 droeg hij alleen nog maar ongeverfde kleren. O.a. omdat de verfstof afkomstig was van plantages met slaven...Fair Trade!!!

Dus daar kwam-ie in zijn witte pak... Aanvankelijk werd hij vreemd aangekeken!

Hij stierf aan pokken. Laatste woorden: 'je moet altijd blijmoedig zijn....maar soms valt dat niet mee' (eerlijk tot 't laatst!!!)

Hoe ging het verder? 1783: Ook de Britse Quakers wijzen de slavernij af en bewerken publiek en politiek

1807: wet afschaffing Britse slavenhandel

1833: emancipation act

1863: slavernij afgeschaft

Bijzonder: the underground railway liep vanaf 1700. De Quakers waren hierbij zeer actief. Een verhaaltje uit die tijd:

Handen en Voeten

door Wils 't Hart

Als er mensen zijn die echt met handen en voeten in deze maatschappij staan dan zijn het wel de mensen van het Jeanette Noëlhuis in Amsterdam. We kennen Frits ter Kuile al veel langer en jullie kunnen nu in deze Vriendenkring een interview met hem lezen.

In de LC van maart (minuut 2015/14) is besloten om de opbrengst van onze verkooptafel op de komende AV te bestemmen voor de bewoners van het Jeanette Noëlhuis.

Een reden om nog eens goed na te denken wat je mee wilt brengen voor de verkooptafel en of je nog wat leuke extra dingen kunt verzamelen/ breien/ koken of bakken/stekken/ timmeren/ krijgen van burens of vrienden of wat je nog meer kunt bedenken. Denk erom, als jouw dingen niet verkocht zijn, moet je het echt zelf weer mee terug naar huis nemen.

We vinden het ook leuk om spullen in te zamelen die direct naar Amsterdam gaan. We hebben dat een paar jaar geleden ook al eens gedaan en dat was een groot succes en werd met veel enthousiasme ontvangen.

bijdragen aan wat hier nodig is.

In de Nieuwsbrief staat altijd een “bedelnap”, daarin vragen ze naast geld, onze betrokkenheid en gebed ook: (riet)suiker, tomatensaus, afwasmiddel, houdbare (soja)melk, zeep, shampoo, (kinder)tandpasta en tandenborstel. In overleg met Frits ook nog: een schaar, nietmachine, staafmixer, gewone mixer, wil je die meebrengen? Overleg dan even (met Wils) zodat ze geen 10 mixers krijgen. Alle houdbare voedingswaren zijn natuurlijk ook welkom, vergelijk het maar met de voedselbank. Het moet allemaal vervoerd worden dus graag niet al te groot in omvang. En vergeet de kinderen niet. We gaan er samen weer iets moois van maken!

Zingen: Rainbow Circle en Open Your Heart

Ingezonden door PieterKketner

Rainbow Circle

door Chris Garland en Avril Prana Chant

Musical score for "Rainbow Circle" in G major, 4/4 time. The score consists of three staves of music with lyrics underneath. The first staff starts with a Dm chord and ends with a C chord. The second staff starts with a Dm chord. The third staff starts with a C chord and ends with a Dm chord.

Sun and rain u - nite give birth, a rain - bow cir - c(e)-
 ling the earth, a new dream we can all take part, the
 rain - bow sings with - in my heart.

Open your heart

door Carien Wijnen

Musical score for "Open your heart" in D minor, 4/4 time. The score consists of three staves of music with lyrics underneath. The first staff has chords A, Dm, A, Dm. The second staff has chords A, Dm, A7, Dm. The third staff is labeled "2. Stimme" and has no chords.

O - pen your heart, let it flow, o - pen your heart, let it
 glow, o - pen your heart, let the love come through.

2. Stimme
 O - pen your heart, o - pen your heart,
 o - pen your he - - art.

Waar zijn Quakerbijeenkomsten?

Wijdingssamenkomsten in Nederland en België

Amsterdam	iedere zondag 10.30 uur	Vossiusstraat 20, Amsterdam
Antwerpen	geen vaste tijdstippen	Info Jan Peeters tel.: 0032.15.24 75 10 email : boekrijk@hotmail.com
Breda	Zondag 19 april, 11.30 zie bericht	Bij Dineke Lucas, Roesselarestraat 201, 4826 JD in Breda, Inlichtingen bij Corien van Garderen:076 8502421/0627447444.
Brussel	iedere zondag 11.00 uur	Quakerhouse, Square Ambiorix 50, 1000 Brussel, tel.: 00.32.2.230 49 35
Bennekom	2e en 4e zondag van de maand: 10.30 uur	"Commanderij", Commandeursweg 44, Bennekom. Kinderen zijn welkom! Op 2e zondag wordt er eerst van 10.30 – 11.00 een worship-sharing gehouden, daarna wijdingssamenkomst tot 12.00.
Deventer	Wijdingssamenkomst 3 ^e zondag 10.30 uur Gespreksavond: 1 x maand: 18.30 uur op wisselend di/do	Wijdingssamenkomst in het Meester Geertshuis, Assenstraat 20, 7411JT Deventer. Gespreksavonden, data en inlichtingen bij Martin Touwen tel.: 0570-655229 of mail secretariaat@deQuakers.nl
Groningen	2e en 4e zondag van de maand in Groningen: 10.30 uur 1e zondag van de maand te Hellum 10.30 uur	2 ^e en 4 ^e zondag: De Poort, Moesstraat 20, 9717 JW Groningen, tel.: 050-5712624 1 ^e zondag: te Hellum, Hoofdweg 41: Kinderen zijn welkom! Graag tevoren doorgeven aan de schrijver: Peter Spreij; nonmv@pspreij.nl
Den Haag	iedere zondag: 10.30 uur. Kinderen zijn altijd welkom.	Stadhouderslaan 8, Den Haag Bijvooraf berichten dan is er voor de kinderen een aangepast programma.
Zwolle/Wijhe	Op zondag 5 april: 10.30	Inlichtingen bij Wim en Deborah Balijon in Wijhe (wbalijon@wxs.nl)
	Wijdingssamenkomsten op Afstand 1 Meeting at a Distance. Inlichtingen: caroline.wilson@esade.edu 2 Online meeting for worship: op tijdstippen rekening houdend met verschillende tijdzones. Bekendmaking op Quakerworship.org 3 Quaker Faith and Fellowship www.Quakerfaithandfellowship.org	

Vrienden in het hele land

Maandvergaderingen

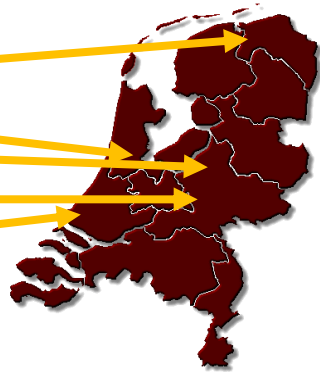
NON

A'dam

Deventer

MiZuNed

Haagse

Quaker Secretariaat:

Religieus Genootschap der Vrienden (Quakers) Postbus 2167, 7420 AD Deventer. Tel.: 0570 - 655 229. e-mail: secretariaat@deQuakers.nl.

Penningmeester Nederlandse Jaarvergadering Bankrek. NL65 TRIO 0212 3772 64 tnv Religieus Genootschap der Vrienden - Quakers- te Zwolle.

Quaker Bibliotheek: Vossiusstraat 20, 1071 AD Amsterdam, bibliothecaris - Tjeerd Dibbits, Tel.: 020- 6237732. Open op afspraak.

Quaker Literatuur: Willem Furnée ; Badhuisweg 149, 2597JN 's-Gravenhage telefoon: 070-3220544, e-mail: literatuur@Quakers.nu Bankrek.: NL70 INGB 0000 313040 t.n.v. Quaker Literatuur.

Amsterdamse Maandvergadering: Schrijver: Marianne Ijspeert W.de Zwijgerlaan 21-III, 1056 JD Amsterdam Tel.: 020-6125703 / 020-6829334, mijquak.1@online.nl
Bankrek.: NL81 INGB 0004 9200 51 tnv A'damse MV Quakers te Anna Paulowna.

Haagse Maandvergadering: Schrijver: Willem Furnée haagsevrienden@Quakers.nu
Haagse Maandvergadering, Stadhouderslaan 8, 2517 HW 's-Gravenhage. Tel. 070-3600621. Bankre.k: NL48 INGB 0001 8562 21 tnv Haagse Vrienden, Quakers Den Haag.

Midden- en Zuid-Nederlandse Maandvergadering: Schrijver: Pieter Ketner, p.ketner@upcmail.nl Corr.adres: Frieda Oudakker: friedaoudakker@live.nl. Bankrek: NL67 TRIO 0197 6518 52 ten name van Rel.Gen.der Vrienden-Quakers- te Deventer.

Deventergroep: Martin Touwen, inlichting via 0570-655229 of secretariaat@deQuakers.nl, Postbus 2167,7420 AD Deventer.

Noord Oost Nederlandse Maandvergadering: Schrijver: Peter Spreij ; Watersingel 17, 9351 XN Leek, Tel.: 0594-769063; nonmv@pspreij.nl
Bankrek.: NL12 INGB 0001 5908 95 tnv N.O.N. MV Rel.Gen. d. Vr. te Groningen.

Quaker Hulpfonds: schrijver Marielke Nieuwerth-van den Akker QHF@marielke.nl
Penningm: Johannes Borger, johannes.borger@hotmail.com Bankrek. NL19 INGB 0000 220644 t.n.v. Religieus Genootschap der Vrienden, Quakers, te den Haag.

Vrienden voor Brussel (VVQREA): Schrijver: Peter van Leeuwen, Tel.: 0182-611786; vvqrea@gmail.com. Bankrek. NL28 INGB 0002 5386 85 t.n.v. VVQREA te Helmond.